

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskap
C-uppsats 15 hp | Sociologi | höstterminen 2015
Personalvetarprogrammet

”Är det lugnt om jag kallar er grabbar?”

– en studie om hur genus görs inom hockey

Av: Denise Olsson & Olivia Torstensson
Handledare: Mino Alinia

FÖRORD

Vi vill rikta ett stort Tack till alla personer vars medverkan bidragit till att vi har kunnat genomföra detta uppsatsarbete. Vårt allra varmaste tack till våra sex intervjupersoner, vi vill tacka Er för viljan att medverka i studien och vidare för ert förtroende och er uppriktighet vid intervjuerna. Tack även till den hockeyklubb där vi genomfört våra observationer, vilket har gett oss möjligheten att visats på fältet. Tack till Mino Alinia, vår uppsatshandledare, och Tack till Paul Fuehrer, kursansvarig, för Er assistans och uppmuntran under uppsatsarbetet. Slutligen vill vi rikta ett Tack till de familjemedlemmar och vänner som stöttat, kommit med infallsvinklar och korrekturläst under uppsatsarbetets gång, Er uppmuntran har lett till att uppsatsen har blivit till.

Denise Olsson och Olivia Torstensson

Stockholm, 2016

ABSTRACT

The purpose of this essay is to examine how the ice-hockey field creates a difference between females and males, and further on analyze how gender is constructed in the game of ice-hockey. The research is based on qualitative interviews with coaches and observations of mixed-gender ice-hockey teams. The differences between genders that are constructed by the field are mostly shown through the distribution of financial resources and regulatory differences between girls and boys, as well as through the separation of the sexes into different teams based on their age and level. Differences are also constructed on the basis of sexuality, originated from a heterosexual norm. Gender is also constructed by coaches that often form expectations and beliefs of a player's performance based on their biological sex, which involves expectations of femininity and masculinity. Gender is also constructed by coaches and players based on an assumption of the heterosexual norm within the field shown through sexism, homophobia and homosociality.

Key words: *Ice-hockey, Gender, Sports, Coaches, Players.*

VETENSKAPLIG SAMMANFATTNING

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur hockeyfältet gör skillnad mellan kön och vidare undersöka hur genus görs inom hockey. Detta genom kvalitativa intervjuer med tränare samt genom observationer av spelare i blandlag. Skillnader som fältet gör gäller främst resursfördelning och regelskillnader mellan tjejer och killar samt en uppdelning av könen i olika lag efter en viss ålder och nivå. Skillnader görs även med utgångspunkt i sexualitet utifrån en heterosexuell norm. Hur genus görs av tränare är främst genom förväntningar och föreställningar om agerande, vilka förklaras utifrån biologiskt kön, och genom föreställningar om kvinnlighet och manlighet samt genom spelares agerande utifrån dessa förväntningar och föreställningar. Genus konstrueras av tränare och spelare genom en uppfattning om heterosexualitet som norm inom fältet, genom sexism, homofobi och homosocialitet.

Nyckelord: *Hockey, Genus, Idrott, Tränare, Spelare.*

POPULÄRVETENSKAPLIG SAMMANFATTNING

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur hockeyfältet gör skillnad mellan kön och vidare undersöka hur genus görs inom hockey. Genus kan beskrivas som det socialt och kulturellt formade könet, vilket är allt som ligger utanför kroppar och kan exempelvis vara handlingar och uppfattningar om kvinnligt och manligt (Butler 2007, s. 11, Hirdman 2001, s. 14). Uppsatsen undersöker detta genom kvalitativa intervjuer med tränare och genom observationer av spelare i blandlag. Kvalitativa intervjuer är en metod för hur ett material till en uppsats kan samlas in och vidare en intervjuform som syftar till att förstå den intervjuades synvinkel med ord och istället för att skapa en förståelse för fenomenet med exempelvis enkäter (Kvale & Brinkmann 2014, s. 46-47). Skillnader som fältet gör mellan tjejer och killar gäller främst resursfördelning och regelskillnader samt en uppdelning av könen i olika lag efter en viss ålder. Skillnader görs även med utgångspunkt i sexualitet utifrån en heterosexuell norm. Hur genus görs av tränare och spelare är främst genom tränares förväntningar och föreställningar om agerande, vilka förklaras utifrån biologiskt kön, och genom föreställningar om kvinnlighet och manlighet samt genom spelares agerande utifrån dessa förväntningar och föreställningar. Genus konstrueras även av tränare och spelare genom en uppfattning om heterosexualitet som norm inom fältet, genom sexism, homofobi och homosocialitet.

Nyckelord: *Hockey, Genus, Idrott, Tränare, Spelare.*

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INTRODUKTION	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	1
1.3 DISPOSITION	2
2. TIDIGARE FORSKNING	3
2.1 IDROTT OCH UNGAS FÖRESTÄLLNINGAR OM GENUS	3
2.2 TRÄNARES ROLL I KONSTRUKTIONEN AV GENUS	3
2.3 KVINNOR OCH HOCKEY	4
2.4 SAMMANFATTANDE MOTIVERING AV TIDIGARE FORSKNING	6
3. TEORETISKA PERSPEKTIV	7
3.1 KÖN OCH GENUS	7
3.1.1 KÖN	7
3.1.2 GENUS	7
3.2 KÖNSMAKTSSYSTEMET	8
3.3 BIOLOGI	8
3.4 FÖRESTÄLLNINGAR OM KVINNLIGHET	8
3.4.1 KATEGORISERING AV KÖN	9
3.5 FÖRESTÄLLNINGAR OM MANLIGHET	9
3.5.1 MANLIGHET PÅ FÄLTET	9
3.5.2 HEGEMONISK MASKULINITET	10
3.6 HETEROSEXUALITET SOM NORM	10
3.7 HOMOSOCIALA SITUATIONER	11
4. METOD	12
4.1 METODOLOGISK ANSATS	12

4.2 URVAL	13
4.3 DATAINSAMLING	14
4.3.1 KONTAKT MED INTERVJUPERSONER	14
4.3.2 UTFORMNING OCH GENOMFÖRANDE AV INTERVJU	14
4.3.3 UTFORMNING OCH GENOMFÖRANDE AV OBSERVATION	15
4.4 DATAANALYS	16
4.4.1 UTSKRIFT OCH KODNING AV MATERIAL	16
4.5 ETISKA ÖVERVÄGANDEN	17
5. RESULTAT/ANALYS	18
5.1 KÖNSMAKTSSYSTEMET	18
5.1.1 MANNEN SOM NORM PÅ FÄLTET	18
5.1.2 ISÄRHÅLLNING PÅ FÄLTET	19
5.2 SEXUALITET PÅ FÄLTET	20
5.3 HEGEMONISK MASKULINITET	21
5.4 ÖVERGRIPANDE SUMMERING AV HUR FÄLTET GÖR SKILLNAD MELLAN KÖNEN	22
5.5 BIOLOGI	22
5.5.1 TESTOSTERON SOM FÖRKLARING TILL VÅLD OCH AGGRESSIVITET	22
5.5.2 MUSKLER ÄR FRAMGÅNG	23
5.5.3 BIOLOGI SOM FÖRKLARING TILL SKILLNADER	23
5.6 TRÄNARES OCH SPELARES REPRODUKTION AV HETEROSEXUALITET, SEXISM OCH HOMOFÖBI	24
5.7 SPELARES REPRODUKTION AV RÅDANDE GENUSNORMER I HOMOSOCIALA SITUATIONER	25
5.8 TRÄNARES FÖRESTÄLLNINGAR	25
5.8.1 TRÄNARES FÖRESTÄLLNINGAR OM KVINNLIGHET OCH SPELARES AGERANDE	26

5.8.2 TRÄNARES FÖRESTÄLLNINGAR OM MANLIGHET OCH SPELARES AGERANDE	28
5.9 TRÄNARES UPPFATTNINGAR OM SPELARES BENÄGENHET ATT FRÅGA ELLER ATT INTE FRÅGA "VARFÖR?"	29
5.10 ÖVERGRIPANDE SUMMERING AV HUR TRÄNARE OCH SPELARE KAN SES SOM MEDKONSTRUKTÖRER AV GENUS INOM FÄLTET	30
5.10.1 KATEGORISERING	30
6. AVSLUTANDE DISKUSSION.....	32
6.1 SUMMERING AV RESULTAT	32
6.2 ÖVERGRIPANDE DISKUSSION	33
6.2.1 TVETYDIGHET OCH MOTSÄGELSEFULLHET	33
6.2.2 BLANDLAG	34
6.2.3 MOT FÖRÄNDRING	35
6.2.4 METODDISKUSSION	35
6.3 SLUTSATS	38
6.4 PRAKTISKA IMPLIKATIONER FÖR TILLÄMPNING OCH VIDARE FORSKNING.....	39
6.5 SLUTORD FRÅN FÖRFATTARNA.....	39
7. KÄLLFÖRTECKNING.....	
8. BILAGOR	
8.1 INTERVJUGUIDE	

1. INTRODUKTION

“Men Anton, till och med Malin klarar det här!”

På senare år har det gjorts satsningar och utvecklingsplaner för att attrahera fler tjejer att utöva hockey, en sport som länge varit mansdominerad. Detta i form av turneringar, hockeyskolor, utbildning av tränare samt inrättande av en damkommitté vars arbete är att implementera dessa utvecklingsplaner (Swehockey 2015a). Men hur rimmar satsningar att locka fler tjejer till sporten med citatet ovan, vilket är från en förälder som berättar om sin dotters upplevelser av att spela hockey. Skulle du vilja spela hockey om din tränare tilltalade dig eller pratade om dig på det sättet?

1.1 BAKGRUND

Vi tycker oss se en maskulinitetsnorm inom hockeyn vilken färgar fältet¹ och dess aktörer, däribland tränare och spelare, redan tidigt i hockeykarriären. På senare år har antalet dam- och flickspelare inom hockey ökat och hösten 2010 utvecklade Svenska Ishockeyförbundet en åtgärdsplan för utveckling av svensk dam- och flickhockey (Swehockey 2015a). Detta för att Svenska Ishockeyförbundet har som mål att vara tillgängligt för alla oavsett kön (Swehockey 2015b). Utifrån de satsningar som görs för att utveckla dam- och flickhockey inom ett fält som dominerats/domineras av män, och med avstamp i det inledande citatet som vittnar om att det tycks finnas föreställningar om skillnader mellan könen, finner vi det intressant och relevant att studera hur genus görs inom hockey och vidare vilka skillnader som görs mellan könen inom fältet.

1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Mot bakgrund av den växande andelen tjejer inom hockey och satsningar på utveckling av dam- och flickhockey är syftet med uppsatsen att undersöka hur genus görs inom fältet. Detta genom att belysa mönster, normer och kulturer som existerar inom fältet och även genom att undersöka hur tränare och spelare inom blandlag² kan ses som medkonstruktörer av genus. Uppsatsen har

¹ Fältet refererar i denna uppsats övergripande till idrotten hockey och dess aktörer.

² Blandlag refererar i denna uppsats till ett hockeylag innehållande både tjejer och killar.

även till syfte att öka förståelsen för hur eventuella skillnader mellan könen görs inom hockeyn, i form av exempelvis hur spelare behandlas, agerar och hur fältet övergripande gör skillnad. Vidare har uppsatsen till syfte att bidra med kunskap om och synliggöra dessa skillnader och genuskonstruktioner inom fältet. Uppsatsen avgränsas till att genom intervjuer och observationer undersöka tränare och spelare i blandlag.

Uppsatsens frågeställningar är: “*Vilka skillnader gör fältet mellan könen och hur kan vi förstå dessa?*” samt “*Hur kan vi förstå tränare och spelare som medkonstruktörer av genus inom fältet?*”.

1.3 DISPOSITION

Nedan presenteras ett avsnitt om *tidigare forskning*, i syfte att ge läsaren en ingång till fältet samt att göra nedslag i väsentliga studier som kan kopplas till uppsatsen. Vidare presenteras ett avsnitt om *teoretiska perspektiv*, vilket behandlar de teoretiska utgångspunkter som använts för att besvara uppsatsens frågeställningar. Därefter följer ett *metodavsnitt*, i syfte att redogöra för genomförandet av uppsatsen genom att behandla dess metodologiska angreppssätt, urval, datainsamling och -analys, samt etiska överväganden. I ett *resultat- och analysavsnitt* redovisas därefter ett urval av det insamlade materialet i syfte att besvara uppsatsens frågeställningar. I detta avsnitt har de utmärkande delarna i materialet tolkats och analyserats med hjälp av de teoretiska utgångspunkterna och den tidigare forskningen. Slutligen presenteras ett avsnitt som berör *avslutande diskussion*, för att summera resultatet, diskutera framstående aspekter från uppsatsens material i förhållande till tidigare forskning samt problematisera metodens inverkan på resultatet. Avsnittet avslutas med en slutsats om resultatet och förslag om vidare forskning inom fältet. Detta för att redogöra för hur och att uppsatsens frågeställningar besvaras samt belysa luckor som vi anser bör fyllas för att skapa en bredare förståelse för fältet.

2. TIDIGARE FORSKNING

Detta avsnitt berör ett urval av tidigare forskning inom området genus och idrott, då detta är ett centralt tema för denna uppsats. Ordningen i vilken studierna från den tidigare forskningen presenteras är disponerad enligt gruppering per ämne, vilka är följande: idrott och ungas föreställningar om genus; tränares roll i konstruktionen av genus och slutligen tre studier om kvinnor och hockey. Dessa tre studier belyser i ordningen de presenteras: kvinnliga och manliga hockeyspelares uppfattningar om skillnader på fältet; kvinnliga hockeyspelares uppfattningar om skillnader på fältet och slutligen den fysiska praktikens inverkan på produktionen av genus.

2.1 IDROTT OCH UNGAS FÖRESTÄLLNINGAR OM GENUS

Fagrell (1999) studerar i sin avhandling "*Idrott och genusregimer*" genus och idrott genom att intervjua tjejer och killar. Hon belyser att det är män som har formulerat hur idrotten ska utövas och exkluderat kvinnor. Detta gör att kvinnor som tar efter mäns sociala praktiker inom idrott framstår som onormala eller avvikande eftersom detta inte är accepterat inom idrotten. Syftet med studien är att undersöka hur genus verkar inom idrott, främst genom barns tankar om kvinnligt och manligt. Tävlingsidrotten är könssegregerad och har länge varit uppdelad i kvinnlig och manlig idrott. Detta är något som gör idrotten till en betydelsefull genusregim där kvinnligt och manligt befästs och lär utövarna vad som är accepterade beteenden från kvinnor respektive män. Författaren belyser att tanken om att blanda könen inom många tävlingsidrotter fortfarande är främmande och något som skulle kunna utmana traditionella könsstereotypa handlingar och föreställningar. I resultatet redovisas att killar är tävlingslystna och att det för tjejer inte spelar så stor roll att vinna. Det förs en diskussion om att könssegregerade idrotter förstärker föreställningar om kvinnligt och manligt och om att en könsintegrering skulle luckra upp dessa föreställningar samt avslöja genuslogikens grunder (ibid, s. 46-51). Det finns en föreställning om att kroppsstorleken spelar in i hur bra en individ blir inom en idrott där "*flickor kan, bara det inte gäller fysisk styrka*" och att "*manligheten sitter i musklerna*" (ibid, s. 50).

2.2 TRÄNARES ROLL I KONSTRUKTIONEN AV GENUS

Eftersom uppsatsen bland annat ämnar undersöka tränares roll som medkonstruktörer av genus har vi valt att beröra Grahns (2009) artikel "*Att lära om flickor och pojkar – hur genus skapas i tränarutbildningens läromedel*". Detta eftersom den behandlar hur tjejer och killar avbildas

och framställs i tränarutbildningens läromedel och vilka konsekvenser detta får för hur genus konstrueras inom idrott. Studien baseras på text- och bildanalys av läromaterial inom individuella idrotter och lagidrotter som exempelvis fotboll, handboll och innebandy. Idrottens genusordning bygger på en uppdelning av kvinnor och män, som genom könssegregerade tävlingssystem eller genom traditionsbundenhet engagerar sig i olika sporter, där mannen och manskroppen är norm och har större fördelar. Könsuppdelningen skapas även genom föreställningar om att tjejer och killar idrottar olika. Genom att avbilda tjejer och killar olika i läromedel ges kön viss innebörd som får konsekvenser för synen på tjejer och killar samt på femininitet och maskulinitet (ibid, s. 38-39). Författaren belyser skillnader mellan könen genom att killars utveckling i läromedlen beskrivs: *”förutsättningar för resultatförbättringar ökar drastiskt bara genom den ökade tillväxten”* och artikeln belyser även hur killars kroppar konstrueras utifrån att de ska bli funktionella idrottskroppar (ibid, s. 40). Författaren menar att när läromedlen explicit uttrycker något om kvinnliga och manliga idrottare görs det antingen jämförande eller särskiljande med utgångspunkt i killar, vilket ger uttryck för en manlig norm. Ibland används dock neutrala uttryck som *”spelaren”* i materialet, något som skulle kunna utarma och minska reproduktionen av könsskillnader. Främst är det dock killar och män som representerar idrottare i läromedlen vilket förstärker föreställningen av män som innehavare av en idrottskropp samt mannen som norm inom idrott (ibid, s. 41). Författaren belyser ett exempel i läromedlen: *“efter att spelare A skjutit springer han ned mot sarghörnet³ och rundar konen och tar sig upp längs sargen för att hämta bollen. Därifrån tar han sig mot mål...”* (ibid, s. 39).

2.3 KVINNOR OCH HOCKEY

Gilenstam, Karp, Henriksson-Larsén & Thorsen (2010) studerar i *“Tunga puckar och låga förväntningar – blindskär i damhockeyns utveckling”* skillnader mellan dam- och herrhockey samt spelares syn på dessa. Studien baseras på semistrukturerade intervjuer och enkäter. Forskarna belyser begreppet *“idrottens genusordning”*, med vilket menas att mäns idrott generellt sett getts/ges mer utrymme, vilket är väl inarbetat och inte något som ifrågasätts. Studien visar att damlagets budget uppgår till en tiondel av herrlagets och vidare att det finns stora skillnader mellan dam- och herrhockey vad gäller utrustning och resursfördelning som exempelvis ersättning. Damspelarna beskriver den manliga versionen av sporten som norm och att damhockeyn anses sakna hårdhet och tempo. De ser sig själva som *“den andra hockeys”* spelare och jämför damhockey med herrhockey och sig själva med männen. Slutsatsen är att

³ Sarg definieras i denna uppsats som den skyddsvägg som omger isrinken.

nyckeln till en mer jämställd idrott kan vara att ta med fler viktiga faktorer när jämförelser görs mellan kvinnors och mäns idrottsprestationer. Detta för att nyansera bilden av den kvinnliga och manliga idrottaren och höja statusen för kvinnors idrottsprestation. Vidare belyser forskarna att aspekter som social position, ras och klass är betydelsefulla att studera för att förstå hur genusordningen ter sig (ibid, s. 46-50).

Gilenstam, Karp & Henriksson-Larsén (2009) belyser i *“OFF-SIDE – Damhockeyn och den manliga dominansen”* kvinnors situation i hockey, hur män prioriteras inom sporten och vidare hur sporten är konstruerad av och för män. Studien baseras på intervjuer av kvinnliga hockeyspelare med syfte att förklara hur kvinnliga utövare ser på sin situation i en mansdominerad sport. Studien belyser strukturella skillnader, utvecklingskillnader och vidare regelskillnader mellan dam- och herrspelare, där de senare rör sig i skillnader kring tacklingar och utrustning. Intervjupersonerna framhåller en uppfattning om hur kvinnor och män är i form av egenskaper och beskriver kvinnor med att de har en sämre fysisk förmåga och män med att de är “de riktiga spelarna” och “de riktiga utövarna av sporten”. Vidare belyser författarna en tvetydighet bland intervjupersonernas uppfattningar i huruvida det existerar skillnader mellan könen. Tvetydigheten ter sig genom att intervjupersonerna till en början beskriver kvinnors prestation som lika bra som männens, för att sedan tala om männens prestation som bättre (ibid, s. 24-26). Spelarna beskriver synen på damhockeyspelare som: *“bilden av damhockeyspelaren är nog att hon har kepsen bak och fram och spottar snus”* och en annan *“många har ju bilden av att tjejer som spelar hockey är lesbiska och snusar”* (ibid, s. 25).

Theberge (1997) undersöker i studien *“It’s a part of the game”* betydelsen av fysisk praktik för produktionen av genus inom damhockey. Detta genom fältstudier och intervjuer med spelare och tränare på elitnivå. Det finns en systematisk konstruktion av en idealmaskulinitet inom tävlingssporter, där majoriteten av möjligheterna och resurserna tilldelas män. Då kvinnor har varit tillåtna att utöva sport, har det varit under strikta regler baserade på föreställningar om kvinnors svaghet och skörhet. Studien belyser även regelskillnader mellan könen vad gäller tacklingar, något som är en viktig faktor i produktionen av genus, eftersom tacklingar betraktas som en del av idrotten (ibid, s. 74-76). Slutsatsen vittnar om att damhockey utmanar myten om kvinnor som sköra och vidare föreställningar om traditionella könsroller. Dock kompliceras detta genom att damhockey ses i en kontext som positionerar mäns hockey som “den riktiga sporten” och damhockey i relation till den. Analysen visar att damhockey är en utmaning för historiska konstruktioner av genus samt för den maskulina hegemonin. Slutligen menar

författaren att genom att ta bort tacklingar och normalisera skador skulle sporten transformeras till förmån för ett etiskt vårdande förhållningssätt (ibid, s. 69).

2.4 SAMMANFATTANDE MOTIVERING AV TIDIGARE FORSKNING

Vi anser att urvalet av den tidigare forskningen är relevant för uppsatsens syfte då det berör olika delar av genus och idrott. Detta genom att Fagrell (1999) undersöker barns uppfattningar om genus, vilket gör studien relevant för denna uppsats då vi anser att föreställningar som barn har i ung ålder kan rekonstruera föreställningar om kvinnligt och manligt bland spelare och tränare i vuxen ålder. Grahn (2009) är relevant för uppsatsen då studien rör tränares roll i konstruktionen av genus, vilket är vad denna uppsats undersöker. Gilenstam, Karp, Henriksson-Larsén & Thorsen (2010) berör skillnader mellan dam- och herrhockey samt spelares syn på skillnaderna vilket gör den relevant för denna uppsats eftersom det kan förklara spelares agerande på fältet och genuskonstruktioner, något som denna uppsats ämnar undersöka. Av samma anledning motiveras valet av Gilenstam, Karp & Henriksson-Larsén (2009) som undersöker enbart damspelares uppfattningar om skillnader mellan könen där även synen på kvinnliga utövare av sporten lyfts fram. Slutligen motiveras valet av Theberge (1997) genom att studien undersöker hur genus görs inom fältet genom regelskillnader mellan dam- och herrhockey, vilka baseras på föreställningar om att kvinnor är svaga och sköra. Detta är relevant för vår uppsats eftersom den ämnar undersöka hur genus görs inom fältet samt hur fältet gör skillnad mellan könen.

Kunskapsluckorna som denna uppsats ämnar fylla är att undersöka och förstå något som urvalet av den tidigare forskningen utelämnat, nämligen vilka skillnader fältet gör mellan könen i kombination med hur tränare och spelare kan ses som medkonstruktörer av genus. Angreppssättet för att undersöka och förstå detta baseras på intervjuer med tränare samt på observationer av spelare i blandlag, något som urvalet av den tidigare forskningen inte observerat. Mot bakgrund av detta motiveras även relevansen för uppsatsen samt dess syfte och mynnar ut i frågeställningarna: *“Vilka skillnader gör fältet mellan könen och hur kan vi förstå dessa?”* samt *“Hur kan vi förstå tränare och spelare som medkonstruktörer av genus på fältet?”*.

3. TEORETISKA PERSPEKTIV

För att analysera materialet används fyra huvudteoretiker och deras teorier inom området genus, vilka är: maskulinitetsteorier av Connell (1996) och Connell (2009), Hirdmans (2001) teori om könsmaktssystemet, samt genusteorier av Butler (2007), Butler (2005) och de Beauvoir (1949). Utöver dessa huvudteoretiker görs även nedslag i Gatrell (2008), Stadin (2010), Messner (2001) samt Elvin-Nowak & Thomsson (2003). Valet att belysa de fyra huvudteoretikerna motiveras med att de är etablerade och framstående inom genusvetenskapen och vidare motiveras nedslagen i övriga teoretiker genom att dessa stärker resonemang och/eller har användbara infallsvinklar till dem. Efter en genomgång av tidigare forskning inom området genus och idrott har vi kommit i kontakt med teoretiker och teoretiska begrepp. Vidare har ett urval gjorts av vilka teoretiker och teorier som på ett lämpligt sätt kan användas vid analys av materialet och som kan skapa förståelse för att besvara våra frågeställningar.

3.1 KÖN OCH GENUS

3.1.1 KÖN

Begreppet kön kan enligt Butler (2007) definieras som det naturgivna, biologiska könet, vilket utgår från ett synsätt att det är en grundläggande substans, vilken ses som en primär definition av en individ. Könen betraktas ha ett dikotomt förhållande och förutsätts dras till varandra. Inom de vetenskapliga diskurserna betraktas det biologiska könet som en uppsättning hormoner, kromosomer och gener (ibid, s. 7, 11-13).

3.1.2 GENUS

Genus är det socialt och kulturellt formade könet, vilket ständigt är i en verksam process (Butler 2007, s. 11, 78). Begreppet genus belyser allt det som ligger utanför kroppar, exempelvis tankar om vad som är kvinnligt och manligt (Hirdman 2001, s. 14). Genus konstrueras genom kroppsliga gester, rörelser och stilar där handlingar iscensätter könsidentiteter och normativa förhållningssätt till dem (Butler 2007, s. 219-220). Då genus utgår från ett synsätt om att det finns något som är manligt och något som är kvinnligt, tillskrivs könen olika egenskaper och sysslor, vilket bidrar till hur genuspar konstrueras genom en dikotomi (ibid, s.69).

3.2 KÖNSMAKTSSYSTEMET

Könsmaktssystemet, även kallat genussystemet utgörs, enligt Hirdman (2001) av de två grundstenarna *isärhållning* och *mannen som norm*, vilket bärs upp av den mänskliga kulturen (ibid, s. 75, 202). Könsmaktssystemets första princip, *isärhållning*, beskrivs som en maktstrategi för att åtskilja kvinnor och män genom att det skapas särskilda platser och yrken för att hålla isär könen (ibid, s. 65-66). *Mannen ses som norm* kan ta sig i uttryck genom att mannen tar plats på kvinnans bekostnad och tilldelas resurser, vilket upprätthåller maktordningen mellan könen där mannen är dominant (ibid, s. 63). Den manliga normen ses som eftersträvansvärd, vilken kvinnor jämförs med. Resultatet av detta blir att en kvinna som kommer för nära "*det normala*" riskerar att framstå som manhaftig eller okvinnlig (Elvin-Nowak & Thomsson 2003, s.50). Isärhållandet kan te sig genom kläder, vilket Stadin (2010) beskriver kan ses som en beteckning för samhörighet inom den grupp som bär dem vilket stärker gruppens identitet och exkluderar andra (ibid, s. 15).

3.3 BIOLOGI

Det biologiska kön vi är födda med betraktas som antingen kvinnligt eller manligt vilket vidare konstruerar föreställningar om det feminina och det maskulina. Dessa föreställningar skapas ur en föreställning om att "*biologin-är-ödet*" (Butler 2007, s. 13, 55). Även de Beauvoir (1949) menar att seder ofta härleds till biologin, och fysiologin ses som en grundläggande förklaring till att det görs skillnad mellan kvinnor och män, något som skapar föreställningar om hur strikta biologiska skillnader ter sig mellan könen när det i själva verket skapas ur människors seder och bruk. Vidare ses hormonuppsättningar som något som påverkar människan på olika sätt och skapar ärftliga egenskaper (ibid, s. 71, 388, 698). Testosteron kan ses som ett sätt hur maskulinitet produceras och vidare är maskuliniteten sexualiserad och har en tillhörande egenskap, våld (Hirdman 2001, s. 189).

3.4 FÖRESTÄLLNINGAR OM KVINNLIGHET

Kvinnans lott är att lyda och respektera och hon definieras som försiktig (de Beauvoir 1949, s. 699, 181). Hon kännetecknas av egenskaper som underordning, passivitet, att hon är mindre, svagare och skapt för att utföra hushållsarbete (Hirdman 2001, s. 19, 127, 146) och vidare av lojalitet, känslsamhet och strävsamhet (Connell 2009, s. 86, 15). Även Gatrell (2008) menar att det finns en uppfattning om att kvinnor som utför sin kvinnlighet korrekt är förväntade att

utföra arbete som att städa och vårda (ibid, s. 155). En kvinnas kropp styrs av skönhetsideal och ska prydas, där konstanthet i kropp och ansikte eftersträvas (de Beauvoir 1949, s. 211-212).

3.4.1 KATEGORISERING AV KÖN

Butler (2007) problematiserar att termen "kvinnor" refererar till *en* gemensam identitet och att kvinnor ses som en stabil homogen kategori. Detta resulterar i att grupper och individer exkluderas vilket även kan ge upphov till tvingande och reglerande konsekvenser för en individ. Ibland görs kategoriseringen av strategiska skäl vilken kan få följder även om det är oavsiktligt (ibid, s. 51-53).

3.5 FÖRESTÄLLNINGAR OM MANLIGHET

Maskulinitet kännetecknas av dominans, rationalitet och testosteron (Hirdman 2001, s. 19), vidare av rationalitet, aggressivitet och tystlåtenhet (Connell 2009, s. 86). Manliga beteenden grundas i våld eftersom det är tillåtet för mannen att genom sina muskler hävda sig, medan kvinnan däremot inte kan tro på en fysisk styrka som hon inte fått pröva med sin kropp eller tillåtits använda våld (de Beauvoir 1949, s. 386-387). Killar uppmuntras att bli stolta över sina muskler och genom bland annat idrott finner de användning för dem. De lär sig "*våldets läxa*" – att ta emot slag, förakta smärta och trycka bort tårar (de Beauvoir 1949, s. 336). Killar skäms för att vara krävande och att de känner segerstolthet inom idrott efter att de besekrat en kamrat och de uppmanas att utmana. Tjejer däremot får inte ha ett utmanande förhållningssätt i form av att vara våghalsiga och flytta på gränser för vad som är möjligt, vidare får de inte ägna sig åt idrott på samma premisser som killar (de Beauvoir 1949, s. 328, 386). Connell (1996) belyser fenomenet att män ser på kunskapsinnehav som en form av hierarki, vilket kan vara skälet till att män exempelvis inte frågar om vägen, då detta kan ses som ett erkännande av underlägsenhet (ibid, s. 16).

3.5.1 MANLIGHET PÅ FÄLTET

Maskulinitet konstrueras inom sporten där den rådande strukturen är hierarkisk och tävlingsinriktad (Connell 1996, s. 56). Idrott har kommit att bli en definition av maskulinitet där den är uppbyggd av en hierarkisk uppdelning av män samt exkludering av eller dominans över kvinnor. Männens framgång inom idrotten ses som ett symboliskt bevis på maskulinitetens överlägsenhet (Connell 1996, s. 80-81). Även Messner (2001) belyser idrotten som en nyckelkomponent för konstruktionen av genus och som en arena där män, vilka ofta även är

vita och heterosexuella, konstruerar och bekräftar sin separation från och dominans över kvinnor. Inom idrotten tilldelas även männen mer pengar, stipendier, uppmärksamhet samt förebilder. Vidare beskrivs kärnan i mäns idrottande som sexistisk och homofobisk (ibid, s. 313-314). Så länge ekonomisk ojämställdhet finns hävdar de Beauvoir (1949) att kvinnor inte kan förverkliga sig själva (ibid, s. 429). Connell (2009) belyser att killar redan vid unga år styrs mot utövande av sporter som kännetecknas av fysisk dominans, där de lär sig ta till våld som en resurs för att visa sig dominanta (ibid, s. 17).

3.5.2 HEGEMONISK MASKULINITET

Connell (1996) problematiserar synen på maskulinitet som enbart "*en maskulinitet*" och menar att maskuliniteten bör ses som multipel. Författaren redogör för begreppet *hegemonisk maskulinitet*, vilket står för ett mönster av genusrelationer, vilka bör studeras i samspel med ras och klass. Hegemonisk maskulinitet är inte konstant utan konstrueras utifrån kulturella ideal och institutionell makt (ibid, s. 100-101). Hegemonisk maskulinitet, utgörs av den för tillfället dominant formen av maskulinitet, vilken är konstruerad som icke-feminin, icke-gay, icke-arbetarklass, icke-svart och icke-invandrare. Genom att kvinnor äntrar idrottsarenan, som fortfarande ses som "manlig", kan sporten utmanas (Messner 2001, s. 314, 321).

3.6 HETEROSEXUALITET SOM NORM

Butler (2005) skriver att "*obligatorisk heterosexualitet*" etablerar sig som originalet och "det sanna". Den korrekta sexualiteten skapas genom obligatoriska system, där heterosexualiteten utger sig för att vara det naturliga och ursprunget till alla imitationer som görs av genus (ibid, s. 72-73).

Homofobin är djupt rotad inom dominant formen av maskulinitet, där ett förtryck av homosexualiteten görs i syfte att ta avstånd från det avvikande och samtidigt definiera en *verklig* maskulinitet. Den homofobiska ideologin skapar en uppfattning om homosexuella män som feminiserade män och om lesbiska kvinnor som maskuliniserade kvinnor (Connell 1996, s. 61-62). Även de Beauvoir (1949) nämner föreställningen av en lesbisk kvinna som manhaftig med kort hår som agerar maskulint i ett försök att imitera mannen (ibid, s. 466, 469). Skällsord som "bögg" används bland killar som ett uttryck för fientlighet i syfte att förolämpa, vilket kan ses som ett resultat av att de tagit efter de genusmönster och sexuella hierarkier som återfinns bland vuxna (Connell 2009, s. 31, 135).

3.7 HOMOSOCIALA SITUATIONER

Homosocialitet förklaras som sociala band mellan personer av samma kön, vilka bygger på identifiering och gemensamma erfarenheter. Homosociala miljöer präglas ofta av homofobi, där lagsporter som hockey historiskt sett haft en stark homosocial prägel (Stadin 2010, s. 19). Hirdman (2001) beskriver att homosociala situationer är idealiska för genusproduktion. Förutom att bidra till produktionen av genus, bidrar de även till att upprätthålla genus, där en idealtyp utformas som en vill förhålla sig till. Manlighet görs i ”en akt av kollektiv manlighetsförstärkning”, där män manifesterar sin position genom samhörighet och genom att förhålla sig till uttalade regler (ibid, s. 58, 69).

4. METOD

Följande avsnitt behandlar en motivering av metodologin som använts under uppsatsens framväxt: metodologisk ansats, urval, datainsamling och -analys samt etiska överväganden.

4.1 METODOLOGISK ANSATS

Uppsatsen har en kvalitativ ansats och baseras på intervjuer med hockeytränare samt på observationer av hockeyträningar med blandlag. Den kvalitativa intervjun kännetecknas av enkla frågor som ger komplexa svar (Trost 2010, s. 25, 41) och kan beskrivas genom att den ämnar förstå världen från den intervjuades synvinkel och erhålla beskrivningar av intervjupersonens livsvärld med ord och inte med siffror, där det sistnämnda kallas kvantitativ metod. Kvalitativa metoder undersöker bland annat frågor om varför intervjupersonen upplever och handlar på ett visst sätt och söker beskrivningar av specifika situationer och inte allmänna åsikter (Kvale & Brinkmann 2014, s. 46-47). Intervjuformen i denna uppsats är halvstrukturerad, vilket innebär att intervjun varken är ett öppet vardagssamtal eller ett slutet frågeformulär, utan utförs av en intervjuguide som fokuserar på vissa teman. Det finns utrymme för intervjuaren att följa upp intervjupersoners svar och introducera nya ämnen under intervjun. Intervjun skrivs sedan ut och den utskrivna texten utgör det material som blir föremål för analys (Kvale & Brinkmann 2014, s. 45, 19). Då uppsatsen ämnar undersöka genus, ett socialt och kulturellt fenomen i form av bland annat handlingar (Butler 2007, s. 11), anser vi att en djupare förståelse för fenomenet möjliggörs genom kvalitativ metod som är en social praktik (Kvale & Brinkmann 2014, s. 369).

Vi använder oss av triangulering, vilket kan beskrivas som en metod där forskaren använder sig av två eller fler mätmetoder för att besvara forskningsfrågan (Trost 2010, s. 34). Vi motiverar valet av triangulering, som i denna uppsats utgörs av intervjuer och observationer, med att vi ville närma oss fältet från två håll. Detta genom intervjuer, för att skapa oss en djupare förståelse för intervjupersonernas uppfattningar, och genom observationer för att upptäcka mönster och strukturer. Vidare motiveras valet av metoderna genom att vi anser att de kan ge näring åt varandra i form av att observationerna kan generera information som vi kan undersöka närmare genom intervjuer och vice versa. Metoderna kan ge stöd åt varandra eller problematisera den information som genererats samt öppna upp för nya fenomen som inte berörts.

4.2 URVAL

Intervjuerna av tränare har baserats på ett urval av intervjupersoner som har gjorts utifrån deras särskilda kunskaper inom fältet, eftersom de är tränare och har lång erfarenhet av att ha vistats inom fältet. Dessa personer kallas *medlemmar* eller *informanter* och kännetecknas av kunskap om en specifik praktik och en ställning som experter (Kvale & Brinkmann 2014, s. 129). Urvalet av intervjupersoner har skett genom uppföljning av tips som vi fått från intervjupersoner på fältet under uppsatsarbetet. Denna typ av urval kallas snöbollsselektion och innebär att forskaren hittar fall som hen är intresserad av att studera via fältet (Aspers 2007, s. 91-92). Vi motiverar intervjuer med tränare och observationer av spelare i blandlag då vi anser att tränares uppfattningar kan bidra till att reproducera och skapa konstruktioner av genus hos samtliga aktörer på fältet och vidare även påverka hur spelare i sin tur reproducerar genus tillsammans med tränare. Vi har valt att observera hur spelares konstruktioner av genus kan ta sig uttryck inom ett blandlag och lagen som observerats har varit blandade med både tjejer och killar, vilket har varit ett krav för att tydligare kunna urskilja skillnader i beteenden mellan spelare då tiden har varit begränsad. Valet av plats för observationer har avgjorts genom närhet och av en vilja att observera när två av de tränare som vi har intervjuat, tränar sina lag. Detta för att söka djupare förståelse i intervjupersonernas svar genom att observera när de tränar sina lag för att kunna stärka eller problematisera resonemang från intervjuerna.

Att kombinera intervjuer och observationer styrks av Kvale & Brinkmann (2014) som skriver att det är vanligt att en inom den kvalitativa forskningen använder intervjuer som teknik parallellt med andra tekniker, exempelvis observationer (ibid, s. 108). Mot bakgrund av den tidigare forskningens metod att besvara forskningsproblemen, vilka har varit genom intervjuer, observationer samt text- och bildanalys, anser vi att det inom ramen för denna uppsats lämpar sig bäst med en kombination av intervjuer och observationer.

4.2.1 INTERVJUPERSONER

Gemensamt för intervjupersonerna är att samtliga är tränare, från ungdoms- till elitnivå, samt har en bakgrund av att spela hockey på professionell nivå. Vi har valt att intervju personer som har lång erfarenhet av att både träna och spela hockey då vi anser att det ger en grundad uppfattning om fältet – något vi anser är till fördel för materialets trovärdighet i analysen och vidare för uppsatsens kvalitet. Intervjupersonerna utgörs av tre kvinnor och tre män, i syfte att få en balans av representationen av kön, något vi anser är av betydelse då uppsatsen har ett

genusperspektiv. Fyra av intervjuerna är *elitintervjuer*, vilket kännetecknar intervjuer med personer som är ledare eller experter och vanligen har framträdande positioner med mycket makt (Kvale & Brinkmann 2014, s. 399). Då dessa personer innehar höga poster inom fältet har de vana av att medverka i intervjuer vilket vi anser har varit till gagn för dataanalysen då intervjupersonerna varit tydliga och genomtänkta i sina svar. Båda uppsatsförfattarna har/har haft familjemedlemmar som är aktiva inom hockey och bildat sig en förkunskap om fältet. Denna har varit ett positivt komplement och har hjälpt oss att ställa följdfrågor under intervjuerna. Förkunskapen har även varit till gagn för intervjufrågornas utformning och för förståelsen av intervjupersonernas svar. Detta stöds av Kvale & Brinkmann (2014) som skriver att, då intervjupersonerna är *eliter* bör intervjuaren känna till ämnet och behärska dess tekniska språk (ibid, s. 187).

4.3 DATAINSAMLING

4.3.1 KONTAKT MED INTERVJUPERSONER

Vi har kontaktat en intervjuperson vilken genom sin position på fältet har kunskap om individer som skulle kunna vara intressanta att intervjua, vilka vi sedan har kontaktat. Intervjupersonerna har kontaktats via telefon där de har tillfrågats om de har möjlighet att medverka i en intervju. Då samtliga har ställt sig positiva till detta har vi inte haft problem med något bortfall. Två av intervjupersonerna har befunnit sig på annan ort vilket har lett till att en intervju har genomförts via telefon och en via e-post. Intervjupersonen som har medverkat via e-post har även gett oss tillåtelse till kontakt i efterhand för följdfrågor om nödvändigt. Plats för de övriga intervjuerna har avgjorts utifrån bekvämlighet för intervjupersonerna, då det är att föredra att de befinner sig i miljöer där de känner sig bekväma (Trost 2010, s. 66). Detta har i vårt fall varit i anslutning till en hockeyträning i hockeyhallens konferensrum, på intervjupersonens arbete i en möteslokal respektive på ett café i närheten av där en av intervjupersonerna bor.

4.3.2 UTFORMNING OCH GENOMFÖRANDE AV INTERVJU

Vi har genomfört sex intervjuer under oktober och november månad 2015. Underlag för samtliga intervjuer har varit en intervjuguide (Bilaga 1). En intervjuguide beskrivs enligt Kvale & Brinkmann (2014) som är ett manus för den halvstrukturerade intervjun (ibid, s. 172). Dessa typer av intervjuer kännetecknas av låg grad standardisering, vilket innebär att intervjuaren anpassar sig efter intervjupersonen, exempelvis genom att ta frågorna i den ordningsföljd som känns mest naturlig och där följdfrågor formuleras efter intervjupersonens svar (Trost 2010, s.

39). Detta kan kopplas till vår intervjuform då vi till en början har haft en bestämd ordningsföljd för frågorna men då intervjupersonerna i sina svar ibland har berört frågor som skulle komma att ställas senare i intervjun, har vi låtit samtalet styra ordningen. Vi har även varit beredda att ställa följdfrågor om intervjupersonen har nämnt något i sitt intervjusvar som vi velat gräva djupare i, något som kan förenklas genom att ha förkunskap om ämnet (Kvale & Brinkmann 2014, s. 180). Den första frågan i intervjuguiden har medvetet utformats i syfte att alltid ställas först. Detta för att inledande frågor ämnar ge spontana beskrivningar av vad intervjupersoner upplever som de viktigaste aspekterna av det undersökta fenomenet. Frågorna har övergripande varit *strukturerande frågor*, vilka enligt Kvale & Brinkmann (2014) kännetecknas av att intervjuaren avgör när frågan är uttömd och när nästa fråga ska ställas (ibid, s. 176-177). Samtliga intervjuer har börjat med en *orientering*, vilken kännetecknas av att intervjuaren definierar situationen och berättar om syfte med intervjun och användning av bandspelare. Intervjuerna har avslutats med en *uppföljning*, som bland annat innebär att fråga intervjupersonen om denne vill tillägga något (ibid, s. 170-171). Alla intervjuer, förutom den som gjordes via e-post, har spelats in, för att det ger intervjuaren frihet att koncentrera sig på ämnet och på intervjun (ibid, s. 218). Båda uppsatsförfattarna har deltagit vid alla intervjuer för att minimera risken för att infallsvinklar som kan vara intressanta reduceras.

4.3.3 UTFORMNING OCH GENOMFÖRANDE AV OBSERVATION

Under oktober och november månad 2015 har vi genomfört två observationer av träningar med blandlag utgjorda av spelare födda 2000-2001, där båda observationerna har ägt rum i samma hockeyförening i Stockholmsområdet. Valet att genomföra observationer i samma förening motiveras genom närhet till fältet och genom att vi ville observera träningar som hölls av tränare som vi hade intervjuat, då två av våra intervjupersoner är verksamma i samma hockeyförening. Att vi enbart har observerat fältet vid två tillfällen motiveras med begränsad tidsåtgång och med risk för att få för mycket empiriskt material i förhållande till tidsresurserna. Vi har valt att observera två olika typer av träningar, fys- och isträning⁴, då vi har befarat att det kan finnas skillnader dem emellan som kan bli relevanta för uppsatsens resultat. Båda uppsatsförfattarna har deltagit vid observationerna, vilka antecknades genom protokollföring, för att minimera risker för egentolkningar av situationer. Innan observationerna har genomförts bestämdes två områden som skulle ligga i fokus under observationerna, vilka var tränares och spelares

⁴ Fysträning refererar i denna uppsats till ett träningspass som sker i andra utrymmen än på is, exempelvis i gym eller på gräsplan, vars främsta syfte är styrketräning. Isträning refererar i denna uppsats till ett träningspass som sker på isrinken.

språkbruk samt deras kroppsspråk/aktioner. Vid observationerna har uppsatsförfattarna varit placerade så att samtliga utövare och tränare har kunnat iaktas och under isträningen har vi placerat oss på läktaren i nära anslutning till isrinken för att i största möjliga mån kunna ta del av aktörernas agerande och uttalanden.

4.4 DATAANALYS

4.4.1 UTSKRIFT OCH KODNING AV MATERIAL

De inspelade intervjuerna har transkriberats och skrivits ut. Formen för skriftspråket i en studie bör konstrueras enligt den form som bäst lämpar sig för materialet, vilket Kvale & Brinkmann (2014) belyser som den form som tar materialets olika faktorer, som tidsåtgång och vem som skall transkribera materialet, i beaktning (ibid, s. 224, 220). Vi har vid transkriberingen av materialet efterliknat det talspråk som intervjupersonerna använt men uteslutit att registrera pauser eller betoningar. Utskriften av intervjun som genomfördes via e-post har uteblivit då vi inte behövde skriva ut något eftersom intervjupersonens svar redan var nedskrivna. Observationerna har heller inte behövt skrivas ut då de redan var protokollförda i skriftform.

Utskrifterna av intervjuerna har legat till grund för kodningen, vilken är den vanligaste formen av dataanalys, som görs för att få en överblick av materialet. Kodning innebär att ett eller flera nyckelord knyts till vissa delar i texten, för att sedan identifiera uttalanden och analysera dem. Formen för hur det empiriska materialet har kodats är genom öppen kodning, som syftar till en process där forskaren bryter ner, jämför och kategoriserar data (Kvale & Brinkmann 2014, s. 241). Allteftersom det empiriska materialet har analyserats, har koder utvecklats och jämförts, vilket till slut har genererat mättnad då inga nya koder uppmärksammats. Detta kan vi likna med *den grundade teorins koder* som enligt Kvale & Brinkmann (2014) till en början utgörs av intervjupersoners definitioner av handlingar och erfarenheter, för att sedan leta efter likheter och olikheter, vilka ger upphov till koder (ibid, s. 242). Kodningen av intervjun som genomfördes via e-post och av observationerna har utgått från samma kodningsmetodik som använts vid kodningen för intervjuerna som transkriberats från ljudfiler. De kodade intervjuerna och protokollsanteckningarna har sedan legat till grund för dataanalysen där koderna har matchats mot användbara teorier.

4.5 ETISKA ÖVERVÄGANDEN

Kvale & Brinkmann (2014) redogör för etiska överväganden en forskare bör ta hänsyn till under forskningsarbetet. Detta redan under planeringen av arbetet, då forskaren bör undersöka konsekvenserna för intervjupersonernas medverkan i studien och att de medverkandes identiteter vid utskriften av intervjun ska säkras i form av konfidentialitet. *Konfidentialitet*, innebär anonymisering av data som skulle kunna identifiera individerna vid publicering (ibid, s. 97, 99, 109). Vi har meddelat våra sex intervjupersoner att deras personliga data behandlas konfidentiellt under och efter att arbetet är avslutat. Detta genom att radera inspelningarna av intervjuerna efter att transkriberingen är klar, vilket är det enklaste sättet att hantera konfidentialitet (ibid, s. 227-228). Vid *analys* av intervjuerna bör det övervägas huruvida intervjupersoner ska ha inflytande över hur uttalanden tolkas eller inte. Vi har valt att inte låta intervjupersonerna ha inflytande över vår tolkning eftersom vi anser att det kan innebära en risk att uttalandena manipuleras i efterhand och eftersom svaren är anonyma riskeras inte att intervjupersonernas identitet att röjas. Vid *rapporteringen* av arbetet bör forskaren undersöka vilka konsekvenser medverkandet i studien eventuellt kan innebära för intervjupersonen och för gruppen, vilken intervjupersonen representerar (ibid, s. 99-100, 110). Vi anser att konsekvenserna kan bli att uppsatsen uttalar sig generellt om tränare som grupp vilket kan tyckas omoraliskt och därför har vi valt att belysa en medvetenhet om problematiken med att "dra alla över en kam" i metoddiskussionen. Vidare redogör Kvale & Brinkmann (2014) för ett osäkerhetsområde kallat *informerat samtycke*, vilket vi arbetat efter, där samtliga intervjupersoner har gett samtycke till att medverka. Informerat samtycke syftar bland annat till att informera de medverkande om studiens syfte och hur arbetet är upplagt (ibid, s. 107). Uppsatsens vetenskapliga kvalitet innebär att de redovisade resultaten ska vara så korrekta för fältet som möjligt och kontrollerade (ibid, s.111). Detta har vi ämnat eftersträva i denna uppsats genom att båda uppsatsförfattarna, under arbetets gång kontinuerligt har kontrollerat att källorna stämmer. Detta exempelvis genom att lyssna på intervjuerna upprepade gånger och jämföra dem med transkriberingen och vidare kodningen samt genom att upprepade gånger läsa och tolka den tidigare forskningen och de teoretiska perspektiven, i syfte att i största möjliga mån säkerställa uppsatsens vetenskapliga kvalitet.

5. RESULTAT/ANALYS

Den tidigare forskningen som vi har valt att belysa i denna uppsats berör forskningsfrågor om genus och idrott, med perspektiv från barn, tränare och spelare. Den rör dock ej både tränares och spelares i blandlag konstruktion av genus i kombination med hur fältet gör skillnad mellan könen, vilket denna uppsats mynnar ut i. I följande avsnitt redogörs för huvuddragen från det insamlade materialet vilket i ett vidare steg analyseras tillsammans med teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning för att besvara uppsatsens frågeställningar. Resultatet är disponerat enligt gruppering per frågeställning där det redogörs för uppsatsens frågeställningar: *“Vilka skillnader gör fältet mellan könen och hur kan vi förstå dessa?”* och *“Hur kan vi förstå tränare och spelare som medkonstruktörer av genus inom fältet?”*.

Nedan redogörs resultat och analys av frågeställningen: *“Vilka skillnader gör fältet mellan könen och hur kan vi förstå dessa?”*.

5.1 KÖNSMAKTSSYSTEMET

5.1.1 MANNEN SOM NORM PÅ FÄLTET

Samtliga intervjupersoner berättar att resurserna inom hockey övervägande tilldelas män och att möjligheten till avancemang i en hockeyspelares karriär är mycket mer utvecklad för killar och män, vilka även kan försörja sig på sitt hockeyspelande. En intervjuperson belyser det: *“det finns liksom ingen möjlighet att tjäna pengar på det man gör [...] tjejerna måste ju jobba minst halvtid någonstans för att finansiera sitt liv, då har de inte samma förutsättningar för att träna”*. Detta kan kopplas till de Beauvoir (1949) som menar att den ekonomiska ojämställdheten resulterar i att kvinnor inte kan förverkliga sig själva och ägna sig åt idrott på samma premisser som män. Detta styrks av Messner (2001) och Gilenstam, Karp, Henriksson-Larsén & Thorsen (2010) tidigare forskning, vilka belyser att möjligheterna och resurserna tilldelas män på hockeyfältet, i form av exempelvis finansiering, utrustning och manliga förebilder. Att männen tilldelas större fördelar inom idrotten är även något som Grahn (2009) belyser i sin artikel genom att idrottaren i läromedel framställs som en man och jämförelser mellan kvinnor och män görs med mannen som utgångspunkt. Detta anser vi kan reproducera föreställningar om kvinnor och män och tillskrivningen av olika egenskaper till könen på fältet. Detta förklarar hon genom att mannen är norm och exemplifierar det: *“efter att spelare A skjutit*

springer han ned mot sarghörnet och rundar konen och tar sig upp längs sargen för att hämta bollen. Därifrån tar han sig mot mål[...]” (Grahn 2009, s.39). Även intervjupersonernas uppfattning av fältet är att majoriteten av tränare, spelare, åskådare och domare är män. Genom Hirdmans (2001) teoretiska begrepp *könsmaktssystemet* och vidare den andra grundläggande principen för begreppet – den hierarkiska placeringen av *mannen som norm* – kan vi skapa förståelse för tränares uppfattning om hur fältet gör skillnad mellan könen, genom att kvinnor inte har samma möjligheter och resurser som män, genom att sporten utgörs av majoriteten män och genom att en idrottare i läromedel oftast framställs som man.

5.1.2 ISÄRHÅLLNING PÅ FÄLTET

Intervjupersonerna redogör för regelskillnader där tjejer inte får använda sig av *“open ice hits”*, som innebär tacklingar rakt framifrån och tacklingar i 90° vinkel eller mer mot motspelare (Swehockey 2015c), vilket är tillåtet för männen. Att tjejer inte får tacklas kan förstås genom Hirdman (2001) som menar att det finns en föreställning om kvinnan som mindre och svagare samt genom de Beauvoir (1949) som framhåller en föreställning om kvinnor som försiktiga. Gilenstam, Karp & Henriksson-Larsén (2009) belyser i sin studie herrhockeyn som *“den riktiga versionen av sporten”* och en kvinnlig spelare beskriver damhockey som: *“inte samma hårdhet[...], inte lika roligt att se”* (Gilenstam, Karp & Henriksson-Larsén 2009, s. 25). Detta anser vi är något som kan härledas till att kvinnor inte får tacklas, vilket kan leda till att damhockeyn inte blir lika attraktiv att titta på, och vidare resultera i att damhockey inte blir lika attraktiv att döma och utöva. I ett vidare steg kan det resultera i att damhockeyns undergivna position i förhållande till herrhockeyn blir svår att förändra.

Intervjupersonerna beskriver ytterligare en regelskillnad vad gäller utrustning, rörande att tjejer måste ha galler för ansiktet på hjälmen genom hela sin karriär medan killar får sluta med detta den säsong de fyller 19 år. En intervjuperson beskriver sin tro om vad tjejers regel att bära galler grundar sig på: *“det här med galler kommer ju från tjejerna själva, de vill skydda sitt ansikte för garnityrens skull”* och en annan intervjuperson: *“det här med galler är ju en sak som säkert kom till i början för att kvinnor var mer rädda om ansiktet[...], hade mer make-up[...], de är så att säga mer utseendefixerade än vad killarna är”*. Intervjupersonernas resonemang om varför kvinnor bär galler kan förstås genom de Beauvoir (1949) som menar att kvinnor styrs av ett skönhetsideal och deras kropp bör upprätthålla konstanthet, vilket vi kan analysera som något som inte får förstöras. Även Theberge (1997) belyser regelskillnaderna om galler och tacklingar i sin studie, som ett fenomen baserat på kvinnors föreställda svaghet och skörhet, något som

författaren menar har en stor betydelse i hur genus konstrueras. Att hockeyutrustningen skiljer i form av att tjejer måste ha galler genom hela sin karriär kan liknas vid den funktion som, enligt Stadin (2010), kläder har, nämligen som en beteckning för en grupps samhörighet och som något som exkluderar och inkluderar. Skillnader i att bära eller inte bära galler anser vi kan förstärka uppfattningen om att kvinnor och män är olika.

Intervjupersonerna redogör för skillnader på fältet genom att en kvinnlig spelare får spela tillsammans med män upp till en viss ålder men att nivån i laget sedan blir för hög och att hon då får börja spela i ett lag med endast kvinnor. Indelningen i enkönade lag efter en viss ålder, i kombination med regelskillnaderna mellan tjejer och killar gällande tackling och utrustning, kan vi förstå genom Hirdmans (2001) första grundläggande princip i könsmaktssystemet, *isärhållning*. Den grundar sig i en föreställning om att kvinnor och män är olika och att det därigenom skapas områden där män respektive kvinnor kan agera. Även Grahn (2009) och Fagrell (1999) konstaterar i sina studier att idrott har en tydlig genusregim vilken är uppbyggd genom att särskilja kvinnor och män genom könssegregerade tävlingssystem, något som i sin tur tillskriver könen egenskaper och skapar föreställningar om att kvinnor och män är olika. Vidare vittnar även Gilenstam, Karp & Henriksson-Larsén (2009) i sin studie om isärhållning och föreställningen om att kvinnor och män är olika. Detta genom att belysa kvinnliga spelares syn på könen som varandras motsatser med tillhörande egenskaper. Att kvinnor och män inte får verka på samma premisser och delas upp i olika lag efter en viss ålder/nivå anser vi både kan stärka isärhållningen och befästa mannen som norm inom fältet.

5.2 SEXUALITET PÅ FÄLTET

Normen inom idrotten är, enligt Messner (2001), en heterosexuell man, vilket även en intervjuperson uttrycker när hen ska beskriva en hockeyspelare: *“det är ju en straight man för det första, en välbyggd. En man som gillar kvinnor, och då inte hockeyspelande kvinnor”*. Att idrotten kantas av en norm om heterosexualitet kan även förstås genom Butlers (2005) begrepp obligatorisk heterosexualitet, som något som genomsyrar samhället genom att det upplevs som det naturliga.

Flera intervjupersoner beskriver att det finns föreställningar om att kvinnliga utövare av sporten är homosexuella och *“manhaftiga”*. En intervjuperson beskriver att de betraktas som: *“sämre kopior av män och tjejer som spelar hockey ses som manliga, manhaftiga, korthåriga och fula”*

och "att man i princip tror att man är en man[...]eller försöker vara en man". En kvinna som kommer för nära "det normala", de vill säga mannen, riskerar att framstå som manhaftig och okvinnlig menar Elvin-Nowak & Thomsson (2003), vilket kan förklara uppfattningen om hockeyspelande kvinnor som manhaftiga, eftersom kvinnorna agerar på en arena som domineras av män och därmed kommer för nära normen. Detta synsätt berör även Fagrell (1999) i sin studie, att kvinnor som tar efter männens sociala praktiker framstår som onormala och avvikande eftersom detta inte är accepterat inom idrotten. Att kvinnliga utövare av sporten ses som manhaftiga, homosexuella och som sämre kopior av män, kan vi även likna vid de Beauvoir (1949) som belyser föreställningen om manhaftiga kvinnor, som lesbiska med kort hår vilka agerar maskulint i ett försök att imitera män. Även Connell (1996) menar att lesbiska kvinnor ses som maskulina män, inom områden som har en homofobisk ideologi. Intervjupersonernas föreställning om kvinnor som spelar hockey kan styrkas av Gilenstam, Karp & Henriksson-Larsén (2009) tidigare forskning där kvinnliga hockeyspelare belyser bilden av en kvinnlig utövare av sporten: "*bilden av damhockeyspelaren är nog att hon har kepsen bak och fram och spottar snus*" och "*många har ju bilden av att tjejer som spelar hockey är lesbiska och snusar*"(Gilenstam, Karp & Henriksson-Larsén 2009, s. 25). Vi kan förklara föreställningen om damhockeyspelare med utgångspunkt i att normen för en hockeyspelare är en heterosexuell man, och därför tillskrivs kvinnor (som ses som motsatsen till män) motsatsen till heterosexualitet – homosexualitet.

5.3 HEGEMONISK MASKULINITET

Genom intervjupersonernas uppfattningar, spelarnas agerande och fältets konstruktion kan vi konstatera att hockeyarenan kan ses som ett fält som genomsyras av Connells (1996) begrepp *hegemonisk maskulinitet* – den mansdominerade, vita och heterosexuella. Även Theberge (1997) redovisar att den hegemoniska maskuliniteten existerar på fältet. Vi kan förstå fältets konstruktion av genus utifrån att det domineras av män, med utgångspunkt i Hirdman (2001) som menar att maskulinitet är något som görs ihop i "en akt av kollektiv manlighetsförstärkning", vilken upprätthålls genom samhörighet mellan män, där gruppen manifesterar sin position och uttalar regler som de förhåller sig till (ibid, s.38).

5.4 ÖVERGRIPANDE SUMMERING AV HUR FÄLTET GÖR SKILLNAD MELLAN KÖNEN

Sammanfattningsvis kan vi redogöra för att de skillnader som fältet gör mellan könen är genom att män tilldelas majoriteten av resurserna på fältet där män har större möjlighet till avancemang inom hockey och genom regelskillnader gällande tackling och hockeyutrustning. Vidare genom en uppdelning av könen i könssegregerade lag efter en viss ålder/nivå samt slutligen genom en föreställning om den heterosexuella mannen som norm där allt som inte är det avviker. Vi kan övergripande konstatera att fältet genomsyras av *hegemonisk maskulinitet* och utgörs av att majoriteten av tränare, spelare, åskådare och domare är män, vilket kan upprätthålla mannen som norm. Att fältets aktörer till majoritet utgörs av män anser vi kan ses som den största skillnaden som fältet gör mellan könen, vilket kan bidra till hur fältet befäster rådande genuskonstruktioner. Denna skillnad kan vara svår att identifiera som just en *skillnad* som fältet gör mellan könen, eftersom skillnaden är norm.

Nedan redogörs för resultat och analys av frågeställningen: *“Hur kan vi förstå tränare och spelare som medkonstruktörer av genus inom fältet?”*.

5.5 BIOLOGI

5.5.1 TESTOSTERON SOM FÖRKLARING TILL VÅLD OCH AGGRESSIVITET

Intervjupersonerna nämner biologiska skillnader mellan könen genom att män har större mängd testosteron i sin kropp. En intervjuperson beskriver dess påverkan som: *”den mindre mängd testosteron som kvinnor har leder till att de inte blir föremål för bråk på träningar och matcher”* och en annan intervjuperson hänvisar till testosteron som orsak för användning av könsord och svordomar. Hirdman (2001) menar att testosteron är en del av hur maskulinitet produceras och vidare menar Connell (1996) att idrottsfältet är en definition av maskulinitet. Detta kan förklara varför testosteron nämns då vi talar om skillnader mellan könen. Testosteronets inverkan i form av att spelare blir föremål för bråk kan även härledas till Hirdman (2001) som menar att maskuliniteten ses som sexualiserad med tillhörande egenskaper som våld. Vi anser att intervjupersonernas föreställningar och förväntningar om ett beteende utifrån kön, kan förklara hur genus görs på fältet. Detta genom att testosteron i detta fall ses som orsak till sexualiserat våld i form av bråk, könsord och svordomar. Något som vidare kan bli en del av hur genuskonstruktionen ter sig bland killspelarna.

5.5.2 MUSKLER ÄR FRAMGÅNG

Samtliga intervjupersoner härleder männens framgång till att de har fysiskt bättre förutsättningar inom hockey med förklaringar som: *“killarna blir bättre för de har bättre förutsättningar”* och *“de är snabbare, starkare och större”*. Det är en logik som även Fagrell (1999) belyser i sin studie, föreställningar om att kroppsstorleken spelar in gällande hur bra en individ blir, att *“flickor kan, bara det inte gäller fysisk styrka”* och att *“manligheten sitter i musklerna”* (Fagrell 1999, s. 50). Resonemanget från intervjupersonerna kan vi förstå som en uppfattning om att män har större kapacitet och är bättre tack vare sin kroppsformåga. Detta kan förstås genom de Beauvoir (1949) som belyser att killar uppmuntras att bli stolta över sina muskler och genom idrott finner användning för dem, medan en tjej inte kan tro på en fysisk styrka som hon inte har fått pröva med sin kropp. Vi anser att detta kan förklara varför intervjupersonerna har uppfattningar om att män har bättre fysiska förutsättningar och därmed blir bättre inom hockey. Något som kan leda till reproduktion av genus genom att killars kroppar socialt och kulturellt formas och tränas utefter den uppfattningen. Detta belyser även Grahn (2009) i sin artikel, att manliga idrottare formas utifrån en bild om killar som bärare av funktionella idrottskroppar. Detta kan i ett vidare steg styrkas av Gilenstam, Karp & Henriksson-Larsén (2009) som belyser hur kvinnliga hockeyspelare beskriver män som *“fysiskt bättre”* och som *“gjorda för att spela hockey”* (Gilenstam, Karp & Henriksson-Larsén 2009, s. 25).

5.5.3 BIOLOGI SOM FÖRKLARING TILL SKILLNADER

Samtliga intervjupersoner nämner biologins roll när de förklarar hur skillnaderna mellan könen skapas. En intervjuperson beskriver det: *“biologin sköter ju sitt så att säga”* och varför män blir bättre förklarar hen med: *“herrarna blir bättre för att de har andra biologiska förutsättningar”*. En annan intervjuperson beskriver biologins inverkan på tjejspelares klubbteknik med: *“tjejerna kommer mer med armbågen före, alltså den rörelsen, är lite[...] jag vet inte om det sitter i generna”*. Att intervjupersonerna hänvisar till biologiska skillnader för att förklara skillnader mellan tjej- och killspelare, kan förstås genom Butler (2007) som menar att det finns en föreställning om att *“biologin-är-ödet”* och de Beauvoir (1949) som menar att biologin, och i sin tur fysiologin, ses som en förklaring till skillnader mellan könen. Tränarens uttalande om att klubbtekniken skulle sitta i generna kan förklaras genom de Beauvoir (1949) som menar att det finns föreställningar om strikta biologiska skillnader mellan könen, där hormonuppsättningar ses som skapande av egenskaper. Intervjupersonernas föreställningar om att biologi kan förklara skillnader i framgång anser vi kan ses som ett exempel på hur genus

konstrueras på fältet. Detta eftersom de biologiska resonemangen leder till att förklara sociala och kulturella skillnader som att killar är aggressivare, våldsammare, har ett grövre språkbruk, är snabbare, starkare och bättre. Vi anser även att det kan leda till att de manliga spelarna förväntas bete sig i enlighet med dessa förväntningar och uppmuntras till detta beteende från olika håll genom träning, kravbild och förutsättningar och att kvinnliga spelarna förväntas att inte göra det vilket vidare kan påverka hur genus görs inom fältet.

5.6 TRÄNARES OCH SPELARES REPRODUKTION AV HETEROSEXUALITET, SEXISM OCH HOMOFABI

Då en intervjuperson ombeds beskriva språkbruket på fältet förklarar hen: *“om man tränar ett senior- eller juniorlag⁵, då kan en liknelse vara - fan ni stirrar ju på pucken som om det är någon som har målat två pattar på den och de förstår precis vad jag menar. De drar på mungiporna åt det, de vet ju själva hur de kanske kan stirra på någon”*. På frågan om hen bara använder det språkbruket till killar svarar hen: *“aa just det, den liknelsen säger jag inte om det är tjejer på isen”*. Detta anser vi vittnar om en normativ uppfattning om en allmän heterosexualitet vilken även kan exemplifieras genom ytterligare en intervjuperson som beskriver hur stretchningsövningarna⁶ läggs upp: *“jag brukar låta tjejerna vara med varandra när vi ska hjälpa varandra och stretcha [...] spelarna tar ju på varandra liksom och hjälper till sista biten och då kan det kanske bli lite sådär obehagligt”*. Liknelsen till killarna i form av att stirra på bröst samt att tränaren delar upp tjejer och killar under övningar anser vi, genom att utgå från Butler (2005), är ett antagande om heterosexualiteten som norm och även att reproducera den, något som vidare påverkar hur genus görs både bland tränare och spelare inom fältet.

Observationerna framhöll en homofobisk atmosfär där en spelare kallade en annan: *“din jävla gay”* som skällsord varpå en annan svarade: *“eh va, jag är så långt ifrån gay man kan bli”*, vilket styrks av en intervjuperson som förklarar: *“killarna använder mer svordomar och könsord, typ bög, gayig”*. Den homofobiska atmosfären bland spelarna kan förklaras genom Connell (2009) som menar att skällsord som “bög” är vanligt förekommande bland killar som ett uttryck för fientlighet i syfte att förolämpa andra. Detta beteende inom fältet kan vi förstå genom Connell (2009) som menar att killar styrs mot utövande av sporter som kännetecknas av

⁵ Seniorlag definieras i denna uppsats som det lag en spelare börjar att spela i den säsong spelaren fyller 21 år. Juniorlag definieras i denna uppsats som det lag en spelare börjar att spela i den säsong spelaren fyller 18 år.

⁶ Stretchövning definieras i denna uppsats som en övning där spelaren tänjer/mjukar upp sina muskler.

fysisk dominans och vidare Connell (1996) som menar att ett förtryck av homofobi görs i syfte att definiera den verkliga maskuliniteten i form av den heterosexuella maskuliniteten. Även Messner (2001) belyser att kärnan i mäns idrottande är sexistisk och homofobisk, vilket kan styrkas av Stadin (2010) som menar att miljöer som kantas av individer av samma kön och gemensamma erfarenheter, ofta har en homofobisk karaktär.

5.7 SPELARES REPRODUKTION AV RÅDANDE GENUSNORMER I HOMOSOCIALA SITUATIONER

Observationerna vittnar om att tjejerna i blandlaget tyr sig till varandra innan, under och efter träning samt att de gjorde samtliga två-och-två-övningar tillsammans. Detta beskrivs även av en intervjuperson: *"tjejerna söker sig till varandra och i omklädningsrummet sitter de alltid bredvid varandra"* och styrks av en annan intervjuperson som uttrycker samma sak när hen berättar om då hen själv tränade i blandlag: *"det blev lätt att vi tjejer körde ihop om man skulle vara två och två"*. Observationerna och intervjuerna vittnar om att det finns en grad av ett homosocialt beteende bland tjejerna. Det homosociala beteendet som beskrivs och som observerats kan förstås genom Hirdman (2001) som belyser *homosociala situationer* som bidragande till konstruktionen samt upprätthållandet av genus. Vi kan dock problematisera observationerna och intervjupersonernas uppfattningar om att det endast är tjejerna som tyr sig till varandra. Detta genom att tjejerna är i minoritet mot killarna, vilket kan leda till att deras agerande tydligare urskiljs i jämförelse mot killarnas. I sammanhang där mannen ses som norm anser vi att det kan leda till att situationer då killar tyr sig till varandra inte uppmärksammas på samma sätt som då tjejer gör det. Detta eftersom tjejerna är minoritet och avviker från normen.

5.8 TRÄNARES FÖRESTÄLLNINGAR

Samtliga intervjupersoner beskriver och förmedlar tydligt uppfattningar om utmärkande drag för tjejer och killar i form av egenskaper. Detta kan ses som en konstruktion av genus, som Hirdman (2001) menar är tankar om kvinnligt och manligt med tillhörande egenskaper. Nedan redogörs i två avsnitt hur genus kan reproduceras genom att tillskriva könen olika egenskaper, ett om kvinnlighet och ett om manlighet.

5.8.1 TRÄNARES FÖRESTÄLLNINGAR OM KVINNLIGHET OCH SPELARES AGERANDE

Intervjupersonerna tillskriver tjejerna egenskaper som: mer disciplinerade, bättre att ta instruktioner och att de utmärker sig med att vilja göra rätt. En intervjuperson berättar: *”det är alltid tjejerna som åker iväg först efter instruktioner och ställer sig på rätt plats”*. En annan intervjuperson beskriver att det finns ett problem med det: *”en tränare har kanske ritat hur spelarna ska åka på en tavla och då ska alla tjejer åka EXAKT likadant, så tränaren måste ju gå in och korrigera att det är okej att åka lite annorlunda också”*. Observationerna vittnar om att tjejerna lyssnar mer och genomför övningarna utan att prata med andra spelare, vilket vi anser bekräftar intervjupersonernas beskrivningar och kan grundas i en vilja att göra rätt. Intervjupersonernas uppfattning om tjejernas beteende kan leda till att tjejerna reproducerar genus i form av det Connell (2009) menar är en kvinnlig egenskap, nämligen att vara lojal och strävsam, vidare i form av kvinnliga egenskaper som de Beauvoir (1949) menar är lydnad och respekt. Att intervjupersonerna har uppfattningar och förväntningar om utmärkande drag för tjejerna och att tjejspelarna agerar i enlighet med vad som förväntas av dem kan vi förstå som ett uttryck för hur genus reproduceras.

Egenskaper som tjejerna tillskrivs förklaras av en intervjuperson: *”tjejer är försiktigare”* och en annan hävdar: *”tjejer är, det är hur de håller i klubban, de är inte lika rejäl, så då skulle man känna igen en kvinna under en hockeyutrustning”*. Intervjupersonernas föreställningar om att tjejer är försiktigare och att de inte är lika rejäla kan förstås genom de Beauvoir (1949) som menar att det finns föreställningar om att kvinnor är försiktiga. Vidare nämner flera intervjupersoner egenskapen om att tjejerna tar åt sig personligen av negativ feedback och en intervjuperson beskriver det: *”tjejererna är mer lyriska, alltså humöret är upp och ner [...] de kan bli jätteglada länge över en vinst, och sörja en förlust länge”*. Föreställningarna bland intervjupersonerna om att tjejer tar åt sig personligen av negativ feedback och har ett “lyriskt humör” kan förstås genom Connell (2009) som menar att kvinnor kännetecknas av egenskapen att vara känslösa.

Tjejerna tillskrivs även egenskaper som att vara ordningsamma och städa. Det beskrivs av en intervjuperson: *”efter att tjejer varit i gymmet är alla redskapen tillbaka på sin plats, har killar varit där är det sån oreda. De städar inte efter sig”* och av en annan intervjuperson: *”de hänger upp sakerna snyggt och prydligt och under turneringar kan du se var tjejerna sover för där är*

det städat". Majoriteten av intervjupersonerna beskriver att tjejerna är de som plockar in puckarna efter träning och städar undan. En beskriver det som: *"tjejerna lämnas brutalt och killarna bara drar"* och en annan: *"de gör det utan att jag behöver säga till"* och en tredje: *"de är suveräna där, suveräna"*. Även observationen av isträningen vittnar om att enbart tjejerna, utan att bli tillfrågade, hjälpte tränarna att samla in puckarna mellan varje övning. Intervjupersonernas beskrivning och observationerna av tjejernas beteende kan vi likna med egenskaperna att vara ordningsam och aktionen att städa. Därför kan tjejernas agerande förklaras genom Hirdman (2001) och Gatrell (2008) vilka menar att kvinnan kännetecknas av egenskaper förenade med hushållsarbete, där vi kan inkludera städning som en tillhörande del. Intervjupersonernas uppfattning om tjejers beteende anser vi kan leda till att tjejer agerar i enlighet med dessa förväntningar. Killarna agerar dock inte på detta sätt eftersom det inte är något som "förväntas" av dem. Spelarnas olika agerande resulterar i sin tur i att genus reproduceras genom bland annat föreställningar om att kvinnor är förenade med hushållsarbete. En uppfattning, beskriven ovan, om att tjejerna är suveräna när de städar, anser vi även kan leda till reproduktion av beteendet om tjejerna noterar att deras hjälp uppskattas och vidare motiveras av känslan av att vara omtyckt av tränare.

Observationerna vittnar om att killarna inte lyssnade på tjejerna då tjejerna blev utsedda att leda övningar. Killarna opponerade sig i form av att inte vilja genomföra övningarna som tjejerna föreslog och/eller gjorde dem slarvigt. Det förekom yttringar som: *"Marina, snälla"*, där en killspelare syftade till att Marinas val av övning var för jobbig och svår. Varpå Marina svarade *"jag bestämmer övning, lägg av!"*. Att killarna opponerar sig mot tjejerna styrks av en intervjuperson som menar: *"tjejerna kommit till mig och sagt 'det funkar inte' om att när de ska dela ut tröjorna så börjar killarna byta och ha sig [...] de påstår att killarna inte tar dem seriöst, att killarna bara lallar vid övningar [...] jag vet inte varför det inte funkar när tjejerna ska vara ledare"*. Vi anser att oviljan att lyssna på tjejerna och opponera sig mot deras förslag av övningar kan ses som ett uttryck för ett hierarkiskt förhållande mellan könen. Detta kan förstås genom Hirdman (2001) som menar att kvinnan kännetecknas av att vara underordnad. Att detta förekommer inom hockeyfältet kan förklaras av Connell (1996) som menar att idrotten är uppbyggd genom en exkludering av och/eller dominans över kvinnor. Även Messner (2001) belyser idrotten som en arena där män konstruerar och bekräftar sin separation från, och dominans över kvinnor. Vi anser att konsekvensen av detta kan bli att beteendet legitimeras på idrottens arena, vilken genomsyras av män som dominerar över kvinnor.

5.8.2 TRÄNARES FÖRESTÄLLNINGAR OM MANLIGHET OCH SPELARES AGERANDE

Intervjupersonerna tillskriver killarna egenskaper som: aggressiva och våldsamma samt att de slåss med varandra mer än vad tjejer gör. Observationerna vittnar om att enbart killspelarna slog hårt med klubban i isen, sköt hårda puckar mot sargen och i väntan på att få utföra övningar slogs samt knuffades de med varandra, vilket vi även kan se som ett uttryck för aggressivitet och våld. Detta kan vi förstå genom Connell (2009) som beskriver hur killar inom idrott tar till våld som en resurs för att visa sig dominanta och vidare de Beauvoir (1949) som menar att våldsamma beteenden grundas på att det är tillåtet för män att genom sina muskler hävda sig. Med bakgrund av att fältet domineras av män, vilka gör sin manlighet genom bland annat våld och aggressivitet, anser vi att det kan förklara varför det endast är killarna som agerar enligt detta beteende på fältet. Detta eftersom beteendet endast är legitimerat och accepterat för killar och inte för tjejer och vi anser att det kan leda till att spelarna reproducerar den rådande genusstrukturen inom fältet.

Intervjupersonerna tillskriver killarna en egenskap om att de är tävlingsinriktade. Även Fagrell (1999) belyser att killar ses som mer tävlingsinriktade än tjejer. Vidare vittnar våra observationer om att när killarna inte gjorde mål på första försöket, fortsatte de skjuta pucken flera gånger mot mål trots att det inte längre var deras tur. En intervjuperson beskriver att om hon slänger ut en puck på isen så är det killarna som är först på pucken och att tjejerna avvaktar. Detta beskrivs även av en annan intervjuperson: *"slänger du ut en puck och det är ett gäng killar på isen, så blir det direkt sådär fight om pucken och spel [...] tjejerna vill veta vad de ska göra innan de börjar spela"*. Intervjupersonernas uppfattningar och våra observationer av killarnas beteende kan vi tolka som ett uttryck för killars vilja att tävla och vinna, vilket kan förstås genom Connell (1996) som beskriver att maskulinitet konstrueras inom sport genom rådande strukturer, vilka är hierarkiska och tävlingsinriktade. Uppfattningar om att killspelare i högre grad har ett tävlingsinriktat agerande kan även förstås genom de Beauvoir (1949) som menar att killar till skillnad från tjejer känner segerstolthet inom idrott, eftersom unga män men inte unga kvinnor uppmanas att utmana. Att detta beteende inte lyfts fram eller observeras bland tjejspelarna kan vi i ett vidare steg förstå genom passivitet, något som Hirdman (2001) anser är en utmärkande egenskap hos kvinnan. Vidare förmedlar majoriteten av intervjupersonerna en uppfattning om att killar kan: *"borsta av sig jobbiga saker som har hänt"* och att de: *"inte tar saker personligt"*. Detta anser vi kan liknas med egenskapen att vara rationell, något som

Hirdman (2001) och Connell (2009) menar är en utmärkande egenskap för män. Intervjupersonernas uppfattning om att killarna är tävlingsinriktade, inte tar saker personligt och att tjejerna inväntar instruktioner kan leda till reproduktion av genus bland spelarna, där vissa beteenden och egenskaper legitimeras och förväntas utifrån vilket kön de tillskrivs.

De två avsnitten ovan har berört intervjupersonernas tillskrivande av egenskaper hos spelarna utifrån olika föreställningar om kvinnligt och manligt, vilka vi anser kan ha en betydande roll för hur genus konstrueras inom fältet. Genom att intervjupersonerna har föreställningar om hur könen är, kan dessa förmedlas till fältet generellt genom bland annat tal och handling. Intervjupersonernas föreställningar om utmärkande drag för tjejer och killar kan vi styrka med Grahn (2009) som belyser att könen framställs jämförande eller särskiljande i tränares läromedel vilket påverkar synen på tjejer och killar samt skapar föreställningar om könsskillnader. Att läromedlen framhåller skillnader mellan tjejer och killar anser vi kan reproducera föreställningar på idrottsfältet hos tränare. Intervjupersonernas uppfattningar kan även förstås genom Fagrell (1999) som menar att idrotten är en tydlig genusregim där kvinnligt och manligt befästs och att det finns föreställningar om kvinnligt och manligt redan bland barn, vilket vi anser kan följa med upp i åldrarna och reproduceras bland tränare. Även Gilenstam, Karp & Henriksson-Larsén (2009) vittnar om att det finns föreställningar bland spelare om könen som varandras motsatser innehållande vissa typer av egenskaper. Detta leder oss sammanfattningsvis till att konstatera att föreställningar inte bara finns hos tränare utan även hos barn, i läromedel och hos spelare själva.

5.9 TRÄNARES UPPFATTNINGAR OM SPELARES BENÄGENHET ATT FRÅGA ELLER ATT INTE FRÅGA "VARFÖR?"

Framstående i vårt material är att samtliga intervjupersoner har en uppfattning om att: *"tjejer frågar varför"* och syftar då framförallt till tjejers vilja att ta till sig instruktioner. Även observationerna vittnar om att tjejerna vid flera tillfällen frågade "varför?", vilket inte killarna gjorde. En intervjuperson berättar att killar enbart nickar då han ställer frågan *"Har alla förstått?"*. Killspelarna beskrivs av samtliga intervjupersoner som inte beroende av instruktioner på samma sätt och en intervjuperson beskriver det: *"för killar behöver man inte förklara varför man gör saker utan de kan sätta igång på en gång"*, vilket kan bekräftas av observationerna som vittnar om att killarna istället för att fråga sneglade på lagkamraterna. Intervjupersonernas uppfattning och observationerna som vittnar om killarnas agerande kan vi

förstå som ett uttryck för reproduktion av egenskaper för vad som är manligt och vad som är kvinnligt. Att killar inte frågar “varför?” kan förstås genom Connell (1996) som menar att mäns icke-vilja att fråga förklaras genom att frågandet kan ses som ett tecken på underlägsenhet och Connell (2009) som redogör för att maskulinitet reproduceras genom att vara tystlåten. Vidare kan killarnas beteende förstås genom de Beauvoir (1949) som menar att killar skäms för att vara krävande, där de istället för att fråga sneglar på sina lagkamrater, vilket kan ses som uttryck för att inte framstå som underlägsen. Intervjupersonernas formulering om att tjejer frågar varför, istället för att formulera att killarna inte frågar, anser vi kan ses i ljuset av att killarna tillhör normen, vars beteende även normaliseras och att tjejer blir de avvikande vilkas beteende synliggörs.

5.10 ÖVERGRIPANDE SUMMERING AV HUR TRÄNARE OCH SPELARE KAN SES SOM MEDKONSTRUKTÖRER AV GENUS INOM FÄLTET

Sammanfattningsvis kan vi redogöra för hur tränare och spelare kan ses som medkonstruktörer av genus inom fältet, genom att tränarna använder sig av biologiska resonemang för att förklara sociala och kulturella skillnader mellan könen. Detta exempelvis genom att testosteron leder till ett våldsamt beteende och grövre språkbruk och att männen har större fysisk styrka vilket leder till framgång; genom att biologin ses som förklaring till varför tjejer har ett annat sätt att hantera klubban på och där skillnader mellan könen övergripande legitimeras, förväntas och förklaras utifrån biologiska premisser; genom en uppfattning om en allmän heterosexualitet på fältet; genom att skapa en sexistisk atmosfär; genom homosociala situationer och vidare genom att tränare har uppfattningar om att det finns något som är kvinnligt och något som är manligt där de tillskriver könen olika egenskaper. Att spelare agerar i enlighet med egenskaper som tillskrivs deras kön och även att de skapar en homofobisk atmosfär kan förstås som hur spelare är medkonstruktörer av genus inom fältet.

5.10.1 KATEGORISERING

Intervjupersonerna tenderar att, även om de ibland poängterar att de talar generellt, tillskriva könen egenskaper. Detta problematiserar Butler (2005) som menar att det inte finns en samling egenskaper eller framträdanden som är feminina eller maskulina. Att intervjupersonerna refererar till kvinnor och män som två kategorier genom hela intervjun kan förklaras genom Butler (2007) som menar att det finns en tendens att kategorisera kön till *en* gemensam identitet

och som *en* homogen kategori. Vidare menar författaren att kategorisering ibland görs av strategiska skäl, vilket också får följderna även om de är oavsiktliga. De strategiska skälen skulle kunna vara att söka förståelse för vissa uppfattningar men följderna kan då bli att “dra alla över en kam” eller att tillskriva könen olika genus. Detta kan i vidare bemärkelse även reproducera genus, vilket vi också anser kan vara fallet på fältet. Även i denna uppsats görs en kategorisering, vilket vi kan problematisera som något som kan reproducera föreställningen av att olika egenskaper tillskrivs respektive kön. Grahn (2009) belyser hur genus reproduceras i tränares läromedel. Detta kan skapa föreställningar om könsskillnader och om kvinnligt och manligt bland tränare vilket vi anser kan förklara varför tränare kategoriserar. Vidare kan det förstås genom Fagrell (1999), som framhäver att det finns uppfattningar om skillnader mellan könen redan i tidig ålder vilket vi anser kan förklara att en kategorisering utifrån skillnader mellan könen kan följa med högre upp i åldrarna.

6. AVSLUTANDE DISKUSSION

I följande avsnitt förs en avslutande diskussion vilken berör uppsatsens resultat, som inleds med en summering av resultatet, diskuterar framstående aspekter från uppsatsens material i förhållande till tidigare forskning samt problematiserar metodens inverkan på resultatet. Avsnittet avslutas med en slutsats och förslag om vidare forskning inom fältet. Denna uppsats har till syfte att undersöka hur genus görs inom hockey, ett sedan länge mansdominerat fält. Vidare har uppsatsen till syfte att belysa tränare och spelare som medkonstruktörer av genus samt belysa mönster, normer och kultur inom fältet. Den tidigare forskningen som har belysts har berört genus och idrott från olika aspekter: barns, tränares och spelares. Kunskapsluckan som kan urskiljas bland urvalet av den tidigare forskningen är att det inte finns någon studie som ramar in både tränare och spelare i blandlag som medkonstruktörer av genus i kombination med hur fältet gör skillnad mellan könen. Därför ämnar denna uppsats att beröra och söka förståelse för båda delar – vilka mynnar ut i frågeställningarna: *“Vilka skillnader gör fältet mellan könen och hur kan vi förstå dessa?”* och *“Hur kan vi förstå tränare och spelare som medkonstruktörer av genus inom fältet?”*.

6.1 SUMMERING AV RESULTAT

En summering av resultatet redovisas separat för frågeställningarna där vi inledningsvis berör resultatet för frågeställningen: *“Vilka skillnader gör fältet mellan könen och hur kan vi förstå dessa?”*.

Skillnader som fältet gör rör; resursfördelning, som förklaras av könsmaktssystemets andra grundläggande princip, *mannen som norm*; uppdelning i könssegregerade lag, vilket kan förklaras av könsmaktssystemets första grundläggande princip, *isärhållning*; regelskillnader, vilka kan förstås genom föreställningar om kvinnan som svag och försiktig och att hon styrs av ett skönhetsideal; en heterosexuell norm på fältet och att hockeyspelande kvinnor ses som manhaftiga, vilket kan förstås genom att normen inom idrotten är en heterosexuell man, samt förstås genom *obligatorisk heterosexualitet* och *hegemonisk maskulinitet*.

Nedan berörs resultatet för frågeställningen: *“Hur kan vi förstå tränare och spelare som medkonstruktörer av genus inom fältet?”*.

Hur tränare och spelare kan ses som medkonstruktörer av genus inom fältet är genom: biologiska resonemang som förklarar sociala och kulturella skillnader mellan könen. Detta exempelvis genom att tränarna ser testosteron som orsaken till våld/bråk och muskler som en faktor till framgång. Detta kan förstås genom att testosteron är ett sätt för hur maskuliniteten produceras och har tillhörande egenskaper som våld, och muskler som framgång kan förstås genom att killar tillåts använda sina muskler; biologi som förklaring till detta, kan förstås genom att "*biologin-är-ödet*" och ses som en förklaring till skillnader; en allmän heterosexualitet, kan förstås genom *obligatorisk heterosexualitet*; sexistisk atmosfär, kan förstås genom att kärnan i mäns idrottande är sexistisk; homosociala situationer, kan förstås genom att dessa bidrar till konstruktionen av genus; uppfattningar om kvinnlighet och manlighet, kan förstås genom att tillskriva kön egenskaper om vad som är kvinnligt och manligt. Spelare kan ses som medkonstruktörer av genus genom att de skapar en homofobisk atmosfär, vilket kan förstås genom att kärnan i mäns idrottande är homofobisk; genom att de upprätthåller kvinnliga och manliga egenskaper som könen tilldelas och agerar i enlighet med förväntningar och föreställningar från tränare. Detta leder till att spelarna reproducerar den rådande maktstrukturen inom fältet där det manliga könets överordning bekräftar det kvinnliga könets underordning. Gällande reproduktionen av genus i form av kvinnlighet och manlighet görs det både från tränares och spelares håll.

6.2 ÖVERGRIPANDE DISKUSSION

6.2.1 TVETYDIGHET OCH MOTSÄGELSEFULLHET

Utmärkande för vårt material är en tvetydighet och motsägelsefullhet bland tränarnas föreställningar om skillnader mellan tjejer och killar, något som inte har uppmärksammats under observationerna av spelarna. Materialet genomsyras av två motgående strömmar, där den ena kännetecknas av en uppfattning och ett initialt besvarande av frågorna med att det inte är/görs skillnad mellan könen men att svaret förändrats i takt med att frågorna besvarats, där svaren mynnat ut i att det är/görs skillnad mellan könen. Å ena sidan kategoriserar och adresserar tränarna olika egenskaper till könen och å andra sidan belyser de en aspekt om att de inte kan generalisera. Vår uppsats uppmärksammar en tvetydighet bland tränares uppfattningar om huruvida det är/görs skillnader mellan könen och Gilenstam, Karp & Henriksson-Larsén (2009) uppmärksammar en tvetydighet i sin studie bland spelares uppfattningar om skillnader mellan könen där spelarna till en början anser att det inte är/görs skillnad men sedan konstaterar att det är/görs skillnad. Mot bakgrund av detta kan vi konstatera att det finns en tvetydighet och

motsägelsefullhet både bland tränare och spelare vad gäller om det är/görs skillnader mellan könen inom fältet eller inte. Med en målsättning om att hockey ska vara tillgänglig för alla (Swehockey 2015b), anser vi att alla bör bli lika behandlade men då det finns en tvetydighet och motsägelsefullhet bland fältets aktörer om huruvida det finns skillnad eller ej, anser vi att visionen om hockeyns tillgänglighet blir problematisk eftersom *alla* inte har möjlighet att vistas på fältet på samma villkor. Vi anser att denna tvetydighet och motsägelsefullhet kan grunda sig på en kunskap om att det inte ska göras skillnad på människor och en föreställning om hur det *borde* vara, som kolliderar med en uppfattning om hur det *är*, där vi kan likna Svenska Ishockeyförbundets verksamhetsmål om tillgänglighet och utvecklingsplaner med en teori, vilken sedan möter praktik på fältet – vilka inte matchar varandra.

6.2.2 BLANDLAG

I denna uppsats har blandlag observerats. Mot bakgrund av de skillnader som fältet gör mellan könen och de föreställningar som finns om tjejer och killar, anser vi att konstruktionen av blandlag och dess konsekvenser bör diskuteras. Vi anser att blandlag kan ses som ett symptom av isärhållande där resultatet av att antalet kvinnliga utövare inte är tillräckligt många kan förklaras av att hockey varit/är “mannens sport”, vilket har lett till att tjejer “blir tvungna” att spela med killar för att överhuvudtaget kunna spela. Fagrell (1999) resonerar kring att blandlag skulle luckra upp föreställningar om manligt och kvinnligt samt bryta traditionella könsstereotypa mönster. Dock menar författaren att bibehållandet av könssegregerade lag kan ha sin förklaring i en rädsla för vad som skulle hända om våra könsroller urholkades och vi inte längre kunde navigera med våra internaliserade mönster av genus i form av femininitet och maskulinitet. Under problematiseringen av blandlag som fenomen, i ljuset av föreställningar om kvinnor och män i ett dikotomt förhållande till varandra, vill vi belysa att denna uppsats har en svaghet då även den angriper detta utifrån infallsvinkeln *tjejer och killar*. Vi anser att det kan bli problematiskt att låta tjejer och killar “spela på samma villkor” i blandlag. Detta eftersom uppsatsens resultat framhäver att det finns föreställningar bland tränare och agerande bland spelare som går i linje med att det finns och reproduceras särskilda egenskaper som kännetecknar kvinnor och män, vilket gör att “spela på samma villkor” inte kan införlivas inom blandlag. Detta eftersom föreställningen om att könen har olika egenskaper kan förstärka synen på att de har ett dikotomt förhållande och därför utmanar de heller inte de traditionella könsrollerna som Fagrell (1999) menar att blandlag kan göra. Om de ojämsställda villkoren skulle utplånas genom att enbart ha blandlag inom hockey, där alla får ta del av resurserna och har samma möjligheter till avancemang, anser vi är svårt att veta. Detta eftersom tränares

föreställningar om könens olika egenskaper och spelares beteenden i enlighet med dessa tycks reproduceras och bestå även i blandlag, vilket gör att blandlag som lösning på ojämställdheten inom hockey kan tyckas vara en utopi.

6.2.3 MOT FÖRÄNDRING

Även om det endast skulle existera blandlag, kan vi problematisera att den manliga normen inom fältet kommer att fortsätta befastas om majoriteten av tränarna även fortsättningsvis är män. Detta eftersom det reproducerar normen av en manlig närvaro på fältet. Vi anser att de manliga spelarna därför har större fördelar till igenkänning och idolisering än de kvinnliga spelarna och vidare i större utsträckning även attraheras att börja spela hockey och hitta drivkrafter som gör att de kan/vill avancera. Vi tror att fler kvinnor skulle lockas till fältet och att möjligheten för kvinnor att avancera inom sporten skulle öka, om antalet kvinnliga förebilder ökade. Något som skulle kunna förändra idrotten menar även Messner (2001) och Theberge (1997) är damhockeyns tillväxt vilken har en betydelse för idrotten i stort genom att utmana föreställningar om traditionella könsroller, den maskulina hegemonin och genom att reducera regelskillnaderna skulle könsskillnaderna kunna minska än mer. Vi anser att regelskillnaderna mellan dam- och herrhockey bör reduceras till förmån för en jämställd idrott på samma villkor, vilket inte kan införlivas om reglerna är olika beroende av kön. Huruvida det är kvinnorna eller männen som ska anpassa sig är diskutabelt men vi anser att det finns fördelar med att införa galler och samma tacklingsregler för alla då det skulle minimera skador och idrotten bli säkrare. Det kan dock problematiseras av Theberge (1997) som menar att tacklingar ses som en del av sporten. Vi anser att det är nödvändigt att betrakta de olika förutsättningarna som könen har inom sporten, vilka ter sig i exempelvis regelskillnader, resurser och skillnader i dam- och herrspelares träningsbakgrund. Detta eftersom dessa faktorer påverkar förutsättningar för könen i deras hockeykarriär. Att inte ta fler faktorer i beaktande när jämförelser mellan dam- och herrhockey gör kan resultera i att alla skillnader mellan dam- och herrspelare förklaras och hänvisas till föreställningar om könens olika biologiska förutsättningar och att männen *naturligt* är sportens verkliga utövare.

6.2.4 METODDISKUSSION

Vi kan problematisera huruvida olika metodologiska beslut kan ha påverkat uppsatsens slutliga resultat, vilka vi kommer att redogöra för nedan. Vidare kan även problematiseras att uppsatsen har författats av två personer, vilket kan ha inneburit att vi tolkat saker på olika sätt. Vi vill dock poängtera att det även kan vara till fördel för ett arbete att vara fler uppsatsförfattare då vi anser

det kan leda till fler infallsvinklar. Det är även viktigt att belysa att resultatet för denna uppsats inte kan redogöra för hur genus och skillnader görs övergripande på hockeyfältet.

6.2.4.1 PROBLEMATISERING INTERVJUER

Intervjupersonerna utgörs av hälften kvinnor och hälften män, dock skiljer sig nivån inom vilken de är verksamma, något som kan påverka resultatet då deras uppfattningar och föreställningar kan skilja sig mellan nivåerna. Vidare kan intervjupersonernas variation i kön påverka resultatet då de befinner sig på fältet på olika premisser. Detta genom att hälften av intervjupersonerna representerar normen på fältet, och hälften representerar den “avvikande” gruppen, det vill säga kvinnorna. Vidare bör problematiseras att vi inte har gjort en analys över hur kvinnliga respektive manliga intervjupersoner har besvarat våra frågor och om det har funnits skillnader i svaren beroende på kön. Detta är något som hade varit intressant för uppsatsen då denna skrivs ur ett genusperspektiv. Vi finner även en problematik i att vi inte har frågat intervjupersonerna om vilket kön de definierar sig som utan har antagit deras kön utifrån liknande premisser för vilka det redogörs för i uppsatsen, och på dessa grunder har vi baserat en uppfattning om en likställd representation av könen i urvalet av intervjupersoner.

Valet av intervju som metod kan problematiseras med Kvale & Brinkmann (2014) vilka redogör för att det råder en maktasymmetri under en intervju där intervjuaren definierar situationen, väljer frågor samt avgör när samtalet ska avslutas. Vidare har intervjuaren tolkningsföreträde där hen själv får bestämma vad av intervjupersonernas information som ska rapporteras (ibid, s. 52). Genom att majoriteten av våra intervjuer är elitintervjuer kan dock maktasymmetrin upphävas med den maktposition som intervjupersonen har (ibid, s. 187). Detta rör dock inte intervjun via e-post – den kan istället problematiseras med att svaren från den inte har varit lika detaljerade som de andra intervjuerna och med att spontana följdfrågor inte kunnat ställas. Vi finner en problematik med att vi har använt oss av ett snöbollsurval. Detta eftersom det kanske har resulterat i att vi har kommit i kontakt med andra intervjupersoner än om vi hade tagit kontakt med en annan första intervjuperson. Detta eftersom den intervjupersonens kontaktnät och uppfattning om vilka personer som är intressanta för uppsatsens syfte har påverkat vilka hen tipsat om, något som i slutändan skulle kunnat generera ett annat resultat för uppsatsen. Vidare kan vi problematisera vårt urval av intervjupersoner då de endast utgörs av individer som är vita. Därför kan aspekter som representation diskuteras då urvalet kan utesluta faktorer som samverkar med konstruktionen av genus, vilket i förlängningen kan ha betydelse för uppsatsens resultat. Vidare kan förståelse för det som uppsatsen ämnar undersöka försvåras

utan förståelse för intersektionella aspekter som kan ha inverkan på hur genus görs inom hockey och vidare vilka skillnader som görs mellan könen. Vi anser att detta kan ses som en spegling av att sportens utövare fortfarande utgörs av en majoritet av vita människor. Detta styrks av Messner (2001) som menar att idrotten är en arena som ofta utgörs av vita män. Vidare kan valet av intervjuer med elitpersoner problematiseras eftersom deras vana att bli intervjuade kan ha resulterat i att de förberett vissa samtalsspår utifrån vilka åsikter de velat förmedla (Kvale & Brinkmann 2014, s. 187). Vidare kan det problematiseras att intervjuerna genomförts på olika platser, där det på vissa platser funnits andra människor närvarande som kan ha påverkat intervjupersonernas benägenhet att besvara frågorna på djupet. Den intervju som genomförts på ett café, vilket vi kan likna med ett offentligt rum, kan ha begränsat intervjupersonen i hans svar genom en medvetenhet om andra människors närvaro. Vid två av intervjuerna, vilka ägde rum i en konferenslokal, passerade det vid enstaka tillfällen andra människor, något som vi anser kan ha påverkat intervjupersonerna i hur de valt att svara på frågorna då andra människor kan ha hört deras svar.

6.2.4.2 PROBLEMATISERING AV OBSERVATIONER

Observationerna är gjorda på blandlag med tjejer och killar, vilka till största delen utgörs av killar. Därför blir det problematiskt att uttala sig om tjejerna då de är i minoritet vilket kan ha gett ett obalanserat resultat. Att studera enkönade lag hade kunnat ge resultatet en någorlunda jämnvikt av representanter från båda könen vilka vi sedan hade kunnat jämföra mot varandra. Under observationerna var aktörerna medvetna om att vi observerade dem, vilket kan ha resulterat i ett visst uppförande som kanske inte skulle ha kommit om aktörerna varit omedvetna om att de blev observerade. Vi kan vidare problematisera urval av observationsplats med att rutinerna kring fys- och isträning kan skilja sig från klubb till klubb. Valet att observera två träningar där spelarna varit av samma ålder kan ha gett en ensidig bild av hur spelarna betar sig, då beteendet kan skilja sig åt beroende på ålder. Att observationerna enbart är baserade på en isträning och en fysträning kan också problematiseras eftersom vi inte har observerat en hockeymatch, vilken kanske hade genererat annat material. Vi kan även problematisera att vi inte observerat alla intervjupersoner när de tränat sina lag, vilket hade kunnat generera en bredare förståelse och att kunna ställa samtliga intervjupersoners svar i ljuset av hur de agerar under träning. Vi tror även att tidpunkten för uppsatsens genomförande kan ha en påverkan på det empiriska materialet. Detta eftersom de senaste årens satsningar på damhockey kan ha ökat tränares medvetenhet och föreställningar om fältet och dess konstruktion, än tidigare.

6.2.4.3 PROBLEMATISERING AV KOMBINATIONEN INTERVJUER OCH OBSERVATIONER

Trianguleringen kan problematiseras då de kombinerade metoderna intervjuer och observationer är sex respektive två stycken. Obalansen mellan antalet intervjuer och observationer anser vi kan ha resulterat i att de genomförda observationerna inte genererat lika mycket empiriskt material som intervjuerna har gjort. Detta blir problematiskt då vi låtit materialet från intervjuer och observationer väga lika tungt.

6.3 SLUTSATS

Uppsatsen besvarar frågeställningarna genom att belysa att de skillnader som fältet gör mellan könen ter sig genom resursfördelning, regelskillnader, uppdelning i könssegregerade lag och genom den heterosexuella mannen som norm. Övergripande gör fältet, vilket genomsyras av en vit heteronormativ manlig atmosfär, där majoriteten av tränare, spelare, åskådare och domare är vita män, skillnad på allt som inte tillhör. Vidare genom att belysa att tränare och spelare kan ses som medkonstruktörer av genus inom fältet genom deras biologiska resonemang som förklaring till sociala och kulturella skillnader; genom uppfattningar om en heterosexuell norm; genom en homofobisk och sexistisk atmosfär; genom homosociala situationer samt genom föreställningar om kvinnlighet och manlighet.

Det observerade agerandet hos spelarna överensstämmer med tränares föreställningar om tjejer och killar, men vi kan diskutera orsakssambandet dem emellan. Agerar och formas spelare utefter tränares föreställningar eller är det tränare som skapar sig uppfattningar utefter vad de ser bland spelare på fältet? Vad som är orsak och vad som är verkan anser vi är omöjligt att utröna när vi söker svar på denna fråga om genuskonstruktioner på fältet eftersom dessa måste förstås som levande och föränderliga. Dock kan vi konstatera att föreställningar och agerande leder till att de rådande strukturerna befästs och reproducerar den befintliga normen inom fältet. Vi vill även belysa en dimension av genuskonstruktionen inom fältet tillhörande en aspekt om att genus är en social praktik som görs överallt, även i hemmet och i skolan. Därför kan tränares föreställningar och spelares agerande formas på dessa arenor och sedan införlivas på hockeyfältet.

6.4 PRAKTISKA IMPLIKATIONER FÖR TILLÄMPNING OCH VIDARE FORSKNING

Under uppsatsens gång har aspekten etnicitet uppmärksammats från intervjupersonerna med utgångspunkt i samtal om fältets konstruktion och den rådande normen, där hockey adresseras till den vita heterosexuella mannens sport. Vi anser att den etniska aspekten kan vara viktig för förståelsen för hur genus görs inom fältet. Dock skulle det ha blivit för brett att beröra denna aspekt inom ramarna för denna uppsats och vi har därför valt att inte beröra etnicitet. Att etnicitet kommer på tal då vi talar om genuskillnader kan förstås genom att genus och ras alltid existerar i varandras närvaro (Butler 2007, s. 29), vilket vi anser vittnar om att det krävs komplexa angreppssätt där flera maktaspekter bör tas i beaktande för att skapa förståelse för fenomenet genus. Även den tidigare forskningen av Gilenstam, Karp, Henriksson-Larsén & Thorsen (2010) belyser vikten av att studera andra aspekter som exempelvis ras, social position och klass för att förstå genusordningen. Den tidigare forskningen inom genus och idrott tenderar dock, liksom även i denna uppsats, att behandla etnicitet som ett sidospår. Detta anser vi kan kritiserars då utelämnande av aspekter som samverkar med genus kan begränsa förståelsen för genuskonstruktioner, då maktaxlar kan och bör analyseras tillsammans. Därför anser vi att vidare forskning inom området bör beröra konstruktioner av genus i relation till fler aspekter som utgör en individs identitet, som exempelvis etnicitet och socio-ekonomiska aspekter, vilket skulle kunna generera en djupare förståelse för hur fältet gör skillnad mellan könen och vidare hur tränare och spelare kan ses som medkonstruktörer av genus inom fältet.

6.5 SLUTORD FRÅN FÖRFATTARNA

Med avstamp i Grahns (2009) resonemang om att könsskillnader kan utarmas om utövarna neutraliseras i läromedel och benämns som exempelvis “spelaren”, vill vi återkoppla till uppsatsens titel: *“Är det lugnt om jag kallar er grabbar?”*. Citatet kommer från en tränare innan intervjun hade startat⁷, och återfinns därför inte i resultat- och analysdelen, där hen berättar att hen frågat tjejerna i ett blandlag om hen fick kalla dem grabbar för att det känns enklare och mer bekvämt eftersom hen känner ett motstånd i att neutralisera ord och hellre tilltalar spelare som “grabbar” än “spelare”. Detta resonemang anser vi är talande för vad hela uppsatsen och fältet vittnar om – ett fält vars atmosfär genomsyrats/genomsyras av en stark maskulinitetsnorm där allt annat avviker, vilket har lett till att vi valde citatet som titel för uppsatsen. Även om

⁷ Intervjupersonen är informerad om att vi har använt oss av ett citat från hen som titel på uppsatsen, vilket är uttalat innan intervjun formellt hade startat.

läromedlen neutraliserar ord från “han” till “spelare”, anser vi att en stor del av chansen till förändring inom fältet även ligger i aktörers egen vilja och agerande. Men om skillnaderna som görs, vilka uppsatsen mynnar ut i, inte ses som ett problem och om tränare av bekvämlighets skull upprätthåller mannen som norm på fältet, anser vi att de satsningar som görs på dam- och flickhockey, vilka redogörs i uppsatsens introduktion, kan tyckas vara felriktade. Kanske skulle hockeyn övergripande, och samhället i stort, vinna mer på att resurserna lades på att utbilda tränare och nyckelpersoner inom hockey om genusordningen och om dess konstruktion. Detta i syfte att förstå vilken betydelse genusordningen har för hur hockeyn historiskt har sett ut, för hur hockeyn ser ut idag och för hockeyns framtida utveckling och dess mål om likställda villkor för alla.

7. KÄLLFÖRTECKNING

Aspers, Patrik (2007). *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber.

de Beauvoir, Simone (1949). *Det andra könet*. Stockholm: Norstedts Förlag.

Butler, Judith (2005). *Könet brinner*. Stockholm: Natur & Kultur.

Butler, Judith (2007). *Genustrubbel*. Göteborg: Daidalos.

Connell, Robert William (1996). *Maskuliniteter*. Göteborg: Daidalos.

Connell, Raewyn William (2009). *Om Genus*. Göteborg: Daidalos.

Elvin-Nowak, Ylva & Thomsson, Heléne (2003). *Att göra kön: om vårt våldsamma behov av att vara kvinnor och män*. Stockholm: Bonnier.

Fagrell, Birgitta (1999). Idrott och genusregimer. *Svensk Idrottsforskning*, nr 4, s. 46-51.

Gatrell, Caroline (2008). *Embodying Women's Work*. Maidenhead: Open University Press.

Gilenstam, Kajsa & Karp, Staffan & Henriksson-Larsén, Karin (2009). OFF-SIDE? – Damhockeyn och den manliga dominansen. *Svensk Idrottsforskning*, nr 1, s. 24-26.

Gilenstam, Kajsa & Karp, Staffan & Henriksson-Larsén, Karin & Thorsen, Kim (2010). Tunga puckar och låga förväntningar – blindskär i damhockeyns utveckling. *Svensk Idrottsforskning*, nr 1, s. 46-50.

Grahn, Karin (2009). Att lära om flickor och pojkar – hur genus skapas i tränarutbildningens läromedel. *Svensk idrottsforskning*, nr 1, s. 38-41.

Hirdman, Yvonne (2001). *Genus – om det stabilas föränderliga former*. Malmö: Liber.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Messner, Michael (2001). Still a man's world? Studying masculinities and Sport. I: Kimmel, Michael & Hearn, Jeff & Connell, Raewyn (red.) *Handbook of Studies on Men and Masculinities*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publication.

Stadin, Kekke (2010). *Maktens män bär rött: historiska studier av manlighet, manligt framträdande och kläder*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.

Swehockey (2015a). *Dam & Flick*. (Elektronisk)
Tillgänglig: < <http://www.swehockey.se/Hockeyakademin/Information/DamochFlick/> >
(2015-12-04).

Swehockey (2015b). *Mångfald*. (Elektronisk)

Tillgänglig: < <http://www.swehockey.se/Hockeyakademin/Information/Mangfald/> > (2015-12-04).

Swehockey (2015c). *Kroppstackling i damishockey*. (Elektronisk)

Tillgänglig:

<http://www.swehockey.se/ImageVaultFiles/id_73142/cf_78/Kroppstackling_i_Damishockey.PDF> (2015-12-15).

Theberge, Nancy (1997). "It's Part of the Game": Physicality and the Production of Gender in Women's Hockey. *Gender and Society*, vol. 11:1, s. 69-87.

Trost, Jan (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

8. BILAGOR

8.1 INTERVJUGUIDE

Inledande fråga: Är det skillnad på tjej- och killspelare? Skiljer det sig att träna tjejer och killar? I så fall hur?

- Hur ter sig positioneringen av spelarna mellan tjejer och killar? Vad grundar den sig i?
- Hur fördelas speltiden mellan spelare under match?
- Verkar det som att alla spelare inom ungdomshockey behandlas/bedöms på samma sätt oavsett kön? Utveckla
- Hur tränas tjejer och killar? Skiljer det sig? I så fall hur? Varför?
- Tror du coachingstekniken anpassas efter spelares kön? På vilket sätt? Varför?
- Hur bemöter tjej- och killspelare instruktioner under träning och match? Finns det skillnader?
- Finns det skillnader i språkbruk mellan tjejer och killar? Finns det skillnader i kroppsspråk och fysiskt agerande? Vilka?
- Hur interagerar tjej- och killspelare med varandra under träning och match vad gäller exempelvis positivt/negativ kommentarer/feed back till varandra, kroppskontakt, "gruff" och agerande på plan?
- Finns det skillnader mellan tjejer och killar vad gäller att ta ansvar för laget och medspelarna?
- Hur beter sig tjejer och killar i omklädningsrummet? Och i de övriga utrymmena som cafeteria, parkering etc.
- Finns det något av könen som "blir bättre"? Varför tror du?
- Är det skillnad i hur spelare förhåller sig till spelregler mellan tjejer och killar?
- Är något kön starkare vinnarskalle? Varför tror du?
- Vilka följer med ungdomarna till träningarna?
- Vad är tjejer respektive killar bäst på inom hockey?
- Vad är din föreställning om femininitet och maskulinitet? Avspeglar sig detta inom hockey, på vilket sätt?